

VERZELFSTANDIGING
RIJKSMUSEA C.A.

Achtergronden en documenten

Boekmenstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 0243739

**VERZELFSTANDIGING
RIJKSMUSEA C.A.**

Achtergronden en documenten

'Verzelfstandiging Rijksmusea c.a.' kunt u schriftelijk of
telefonisch bestellen bij:

Hageman bv, Postbus 281, 2700 AG Zoetermeer

Telefoon 079-611188, fax 079-613927

Onder vermelding van het afleveradres en ISBN 90-74364-80-2

(Prijs f 25,- per exemplaar)

© 1994 ministerie van WVC

Alle rechten voorbehouden

Voorwoord

In 1988 publiceerde de Algemene Rekenkamer een rapport over de rijksmusea. Dit rapport was aanleiding voor de vraag of de bestuurlijke organisatie van de rijksmusea nog wel van deze tijd was. Een uitvoerig onderzoek wees uit dat dit niet het geval was. De musea maken als diensten deel uit van de organisatie van het ministerie van wvc en van de rijksdienst. De optelsom van alle wetten, regelingen en voorschriften die er zijn om de rijksdienst en dus ook de museale diensten in het gareel te houden, bleken een ernstige belemmering voor de bedrijfsvoering van de museale instellingen. Zij stonden en staan een doelmatige en efficiënte uitvoering van de museale activiteiten in de weg. Verzelfstandiging geeft de museale instellingen de ruimte voor cultureel ondernemerschap. De minister kan zijn verantwoordelijkheid tot de hoofdzaken beperken.

Wat mij is opgevallen in de afgelopen jaren is het geweldige elan dat de rijksmusea uitrusten. Het uitzicht op zelfstandigheid heeft kennelijk veel energie vrijgemaakt. Op brede schaal zijn in hoog tempo modernisering doorgevoerd. Het Deltaplan voor het cultuurbehoud heeft natuurlijk geholpen. Maar in de musea zelf heeft een ware cultuuromslag plaats gevonden. Er wordt gewerkt op basis van ondernemingsplannen. Daarin staat aangegeven welke producten en diensten worden voortgebracht. Kosten en opbrengsten worden aan elkaar gerelateerd. Met de wensen van de gebruikers en het publiek wordt steeds nadrukkelijker rekening gehouden. De samenstelling van de raden van toezicht laat zien hoe groot de maatschappelijke waardering op dit moment is. Een ander teken hiervoor is de grote internationale belangstelling die voor onze aanpak bestaat.

De totstandkoming van kerndepartementen is sinds enkele jaren een belangrijke doelstelling van overheidsbeleid. De verzelfstandiging van de rijksmusea levert een belangrijke bijdrage in de totstandkoming van het kerndepartement voor Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Op den duur verdwijnen ca. 1300 formatieplaatsen ofwel een zesde deel van het huidige ministerie. Taken die tot dusver, ook voor de museale diensten, op het centrale departement werden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de personeelszorg, zijn overgeheveld naar de instellingen.

De collecties, de gebouwen en de mensen vormen de kern van onze museale instellingen. Verzelfstandiging van de instellingen heb ik altijd een goede zaak gevonden, maar niet tot elke prijs. Garanties voor de bescherming van ons kwetsbare cultuurgoed en voor ons kwalitatief hoogwaardige personeel, waar ook vanuit de Eerste en Tweede Kamer sterk op is aangedrongen, heb ik bij elke gelegenheid graag verdedigd. Voor mij het gemakkelijkst was dit bij de collecties en gebouwen. Deze blijven gewoon rijksbezit en worden aan de instellingen in bruikleen resp. huur gegeven. De positie en vooral de rechtspositie van het personeel was voor mij een andere zaak. Met de keuze voor externe verzelfstandiging zou aan de ministeriële verantwoordelijkheid op dit punt een einde komen. De totstandkoming van een Collectieve Arbeidsovereenkomst was een zaak van (toekomstige) werk-

gevers en werknemers. Het resultaat mag er zijn. In nog geen twee jaar is een op het museaal bedrijf toegesneden CAO tot stand gekomen die een brede steun bij het betrokken personeel geniet.

Ik dank allen die ertoe bijgedragen hebben dat deze verzelfstandigingsoperatie zo'n voorbeeldig verloop heeft gehad. Ik wens de museale instellingen voorspoed in zelfstandigheid.

De minister van wvc

drs. H. d'Ancona.

INHOUD

1 Inleiding

Aanleiding en motieven	9
Een majeure operatie	10
Draagvlak en commitment	10
Randvoorwaarden	11
Machtigingswet	11
Uitvoering	12

Document:

Wet verzelfstandiging rijksmuseumse diensten	13
--	----

2 Rechtsvorm

Intern of extern	19
PMZ en OEVER	19
Publiek of privaat	20
Stichting of nv	21
Model-statuten	22
Ministeriële verantwoordelijkheid	22
Bestuursstructuur	23
Raad van Toezicht	23

Documenten:

Modelstatuten	25
Statuten museum Boerhaave	29

3 Collecties

Blijvend rijkseigendom 37
Beheersovereenkomst 37
Inspectie 39
Eigendom 39
Buitengewone omstandigheden 40
Vervreemding 40

Documenten:

Model-beheersovereenkomst 41
Inspectiereglement 44

4 Personeel

Een ongewisse toekomst 45
Personeelsbestand 46
Collectieve Arbeidsovereenkomst 46
Netto-netto-garantie 47
Pensioen 48
Ondernemingsraad 48
Sociaal statuut 49

Documenten:

CAO (inhoudsopgave) 50
Sociaal Statuut 51
Bezwarenregeling 53

5 Gebouwen

Het vraagstuk van de eigendom 63
Het beheer van de gebouwen 64
Inhuurgeving 64
Onderhuur 65
Onderhoud 65

Document:

Model-huurovereenkomst 66

6 Financiën

Fiscale gevolgen	75
Budgettair neutraal	76
Personeel	77
Aansprakelijkheid	77
Bekostiging	77

7 Veranderingen in de musea

Jan Verwers van het Rijksmuseum van Oudheden	113
Ton Boxma van het Rijksmuseum Vincent van Gogh	115
Robert Zijp van het Rijksmuseum Zuiderzeemuseum	116
Maïke Woldring van het Rijksmuseum Nederlands Scheepvaartmuseum	117

8 Veranderingen op het departement

Cees van 't Veen: Hoofddirecteur Cultuurbeheer	121
Bob Lodder: hoofd Directie Beleidszaken Cultuurbeheer	122
Charlotte van Rappard: Rijksdienst Beeldende Kunst	124

INLEIDING

Aanleiding en motieven

In het boek 'Hoe maak ik van een probleem een uitdaging?' zou de operatie verzelfstandiging rijksmusea een inspirerend voorbeeld kunnen zijn. Het probleem was een rapport van de Algemene Rekenkamer dat in 1988 verscheen. Onder de sobere titel 'Rijksmusea' liet de Rekenkamer in niet mis te verstane bewoordingen blijken waaraan het in de musea schortte. Op nogal wat punten scoorden de rijksmusea onvoldoende.

Misschien had het voor de hand gelegen dit probleem op de gebruikelijke manier aan te pakken: de ernst van de situatie onderkennen, beterschap beloven en (nog) meer regels en voorschriften uitvaardigen. Deze weg werd echter niet gekozen. In plaats daarvan werd, in overeenstemming met een reeds bestaand intern voor-nemen, besloten de 21 museale diensten te verzelfstandigen. Hierdoor zouden juist minder in plaats van meer regels en voorschriften nodig zijn. En daarmee was het probleem van ondoelmatig functionerende musea omgezet in de uitdaging tot verzelfstandiging. Verondersteld werd dat van deze operatie zowel de musea als de rijksdienst zouden kunnen profiteren. De musea door een zakelijker en slagvaardiger bedrijfsvoering. De rijksdienst door een vermindering van de bemoeienis met de details van de uitvoering en door een concentratie op de hoofdlijnen van het museale beleid. En daarmee wordt ook duidelijk dat deze operatie deel uitmaakt van een algemene beweging bij de overheid in de jaren tachtig, gericht op verzakelijking en decentralisatie van haar activiteiten.

Een majeure operatie

Ruim vijf jaar zijn verstreken sinds het verschijnen van het rapport van de Rekenkamer. Malen ambtelijke molens dan tóch langzaam? Bij een terugblik blijkt dat die jaren goed zijn besteed. Binnen de 21 museale diensten, die voor verzelfstandiging in aanmerking kwamen (u vindt de namen in de bij dit hoofdstuk gevoegde Wet verzelfstandiging rijksmuseale diensten) is hard gewerkt aan de voorbereiding. Belangrijke activiteiten in deze voorbereidingsperiode waren: het verbeteren van het zakelijk management, soms reorganisatie, opstellen van ondernemingsplannen en beleidsvisies, overname van tot dan toe door het departement uitgevoerde taken (onder andere personeelszorg) en het bewerkstelligen van een cultuuromslag bij het gehele personeel.

Ook op het departement is er hard aan getrokken. In goed overleg met alle betrokkenen moest een oplossing gevonden worden voor de inbeheergeving van de rijkscollectie die een geschatte waarde heeft van tientallen miljarden gulden. Tegelijkertijd werd het Deltaplan voor het cultuurbehoud ontwikkeld en in uitvoering genomen. Dit plan voorziet erin dat in betrekkelijk korte tijd een enorme achterstand in het onderhoud van de collecties en de museale gebouwen wordt ingelopen. Ook moest zorgvuldig worden omgesprongen met de belangen van de meer dan 1500 medewerkers die de ca. 1300 arbeidsplaatsen bezetten.

Draagvlak en commitment

Bij de aanpak is niet gekozen voor het toewerken naar een van te voren uitgewerkte blauwdruk. De aanpak was fasegewijs en met een open eind. Stap voor stap is er naar een vorm toegewerkt die kon rekenen op een maximum aan draagvlak en commitment.

De eerste fase bestond uit een onderzoek naar de vraag of er wel of niet verzelfstandigd moest worden en zo ja, onder welke voorwaarden. In 1989 werd dit onderzoek afgerond en werden de conclusies getrokken: ja, onder bepaalde randvoorwaarden (zie volgende pagina).

De tweede fase betrof een onderzoek naar de vraag of er intern of extern verzelfstandigd moest worden. Zes diensten deden ervaring op met maximale zelfstandigheid binnen de grenzen van de rijksregelgeving. Een interdepartementale commissie onderzocht de voorwaarden voor en de gevolgen van verzelfstandiging buiten de departementale organisatie. Begin 1991 viel het besluit tot externe verzelfstandiging. Interne vormen van verzelfstandiging, zoals contractmanagement, zelfbeheer en agentschap, kwamen dus niet langer in aanmerking.

In de derde fase moest een keuze gemaakt worden uit de verschillende vormen van externe verzelfstandiging: zelfstandig bestuursorgaan, stichting of naamloze vennootschap. Begin 1992 werd de knoop doorgemaakt: de museale diensten zouden worden omgezet in stichtingen. Elke fase is afgesloten met een rapportage,

inspraak door betrokkenen, openbare discussie en besluitvorming; eerst in het kabinet en vervolgens in het parlement. Deze gefaseerde en open aanpak heeft er ongetwijfeld toe geleid dat de verzelfstandiging van de rijksmusea zo'n breed draagvlak heeft gekregen bij het personeel, bij het publiek en bij de politiek. De Wet verzelfstandiging rijksmuseale diensten is uiteindelijk zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer unaniem aangenomen.

Randvoorwaarden

Veel aandacht is besteed aan het uitwerken van de randvoorwaarden die bij het principebesluit tot verzelfstandiging zijn gesteld. Daarbij is onder meer gebruik gemaakt van de ervaringen die met de privatisering van het Openluchtmuseum in Arnhem zijn opgedaan. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel zijn de randvoorwaarden aldus omschreven:

- a De collecties, waarvan het rijk de eigenaar is, of die aan de zorg van het rijk zijn toevertrouwd (bijvoorbeeld de collectie van de Vincent van Gogh Stichting in het Rijksmuseum Vincent van Gogh Museum), zullen niet vervreemd noch bezwaard worden.
Deze voorwaarde is uitgewerkt in de beheersovereenkomsten die in hoofdstuk 3 aan bod komen.
- b De gebouwen, die tot het nationale culturele erfgoed behoren (bijvoorbeeld het Rijksmuseum), blijven in rijkseigendom.
De gevolgen van deze randvoorwaarde komen in hoofdstuk 5 aan de orde.
- c De minister blijft verantwoordelijk voor de bekostiging van museale functies.
De wijze van bekostiging door de minister wordt behandeld in hoofdstuk 6.
- d Het zittend personeel gaat over met behoud van rechten en gaat er in netto-salaris niet op achteruit.
Op de totstandkoming van een nieuwe CAO en van het sociaal statuut wordt in hoofdstuk 4 ingegaan.
- e De verzelfstandigingsoperatie moet budgettair neutraal worden uitgevoerd.
In hoofdstuk 6, Financiën wordt hier nader op ingegaan.

Deze randvoorwaarden bakenden de ministeriële verantwoordelijkheid af. Zij maakten duidelijk dat het niet ging om een verkapte bezuiniging, noch om de uitverkoop van museaal bezit. Voor de museummedewerkers betekenden de randvoorwaarden het behoud van werk en een gelijkwaardige rechtspositie.

Machtigingswet

Op 7 september 1992 is het wetsvoorstel verzelfstandiging rijksmuseale diensten bij de Tweede Kamer ingediend. Op 24 juni 1993 is de wet in het Staatsblad ge-

gepubliceerd. De wet machtigt de minister tot het oprichten van stichtingen als rechtsopvolgers van de 21 met name genoemde museale diensten.

Voorts geeft de wet aan de minister van wvc de bevoegdheid tot het voeren van het privaatrechtelijk beheer van de museale verzamelingen of museale voorwerpen die eigendom zijn van de Staat of die aan de zorg van de Staat zijn toevertrouwd. Deze bepaling was nodig omdat deze bevoegdheid anders op grond van de Comptabiliteitswet aan de minister van Financiën zou toevallen.

Tenslotte biedt de wet een aantal garanties aan het personeel inzake hun toekomstige rechtspositie en pensioenrechten. Veel zaken die normaal in verzelfstandigingswetten aan de orde komen, konden in deze machtigingswet achterwege blijven, omdat zij afzonderlijk worden geregeld in statuten, beheersovereenkomsten, huurcontracten, bekostigingsvoorwaarden en CAO. Modellen van deze documenten, met uitzondering van de CAO, zijn wel tijdens behandeling van het wetsvoorstel aan het parlement overgelegd.

Uitvoering

Ook de feitelijke verzelfstandiging gaat fasegewijs. Op 1 juli 1994 verzelfstandigen de rijksmusea Boerhaave, Kröller-Müller, Van Gogh en Mesdag (dat in 1990 onder vleugels van het Van Gogh Museum kwam), Paleis Het Loo, Twenthe en Zuiderzeemuseum. De andere 14 museale diensten zullen volgens het plan in de loop van 1994 en 1995 volgen.

398

Wet van 24 juni 1993, houdende de verzelfstandiging van de rijksmuseumse diensten (Wet verzelfstandiging rijksmuseumse diensten)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de bestaande rijksmuseumse diensten te verzelfstandigen in de vorm van een stichting en een machtiging tot oprichting daarvan als bedoeld in artikel 29 van de Comptabiliteitswet te verstrekken;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

In deze wet wordt verstaan onder:

- a. Onze Minister: Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;
- b. stichting: stichting als bedoeld in artikel 2;
- c. overgangsdatum: datum van oprichting van een stichting;
- d. personeelslid: degene die op de dag vóór de overgangsdatum tewerkgesteld is bij de dienst die in de op te richten stichting wordt voortgezet, hetzij als ambtenaar, hetzij op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.

Artikel 2

Onze Minister wordt gemachtigd tot de oprichting van stichtingen die tot doel hebben de uitoefening van museumse en museumse ondersteunende functies als voortzetting van de diensten, vermeld in de bij deze wet behorende bijlage.

Artikel 3

Onze Minister gaat tot oprichting van een stichting niet eerder over dan een maand nadat van het voornemen daartoe, onder overlegging van de ontwerp-statuten, schriftelijk mededeling is gedaan aan beide Kamers der Staten-Generaal.

Artikel 4

Onze Minister is belast met het privaatrechtelijk beheer van de museale verzamelingen of museale voorwerpen die eigendom zijn van de Staat dan wel aan de zorg van de Staat zijn toevertrouwd.

Artikel 5

1. Ieder personeelslid van de dienst die in een stichting wordt voortgezet, gaat, indien Onze Minister niet anders heeft beslist, over in dienst van die stichting op een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, ingaande op de overgangsdatum.

Aan ieder personeelslid wordt ten minste één maand voor de overgangsdatum schriftelijk mededeling gedaan van de rechtspositionele gevolgen van een overgang in dienst van die stichting.

2. De arbeidsovereenkomst geldt voor onbepaalde tijd. Indien een personeelslid was aangesteld in tijdelijke dienst voor bepaalde tijd of werkzaam was op arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd, geldt de arbeidsovereenkomst voor de niet verstreken tijd van de aanstelling voor bepaalde tijd dan wel van de arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd.

3. De arbeidsovereenkomst betreft een functie die zoveel mogelijk overeenkomt met de functie die het personeelslid laatstelijk vervulde bij de dienst.

4. De arbeidsvoorwaarden zullen in het geheel niet ongunstiger zijn dan die welke voor het personeelslid golden uit hoofde van zijn dienstverband bij de dienst. Onze Minister stelt nadere regels ter zake.

5. Door het tot stand komen van de arbeidsovereenkomst is het personeelslid van rechtswege eervol ontslagen uit de dienst van de Staat.

6. In afwijking van het eerste lid komt op de overgangsdatum geen arbeidsovereenkomst tot stand met het personeelslid dat binnen een maand na de schriftelijke mededeling, bedoeld in het eerste lid, laatste volzin, aan Onze Minister heeft medegedeeld dat hij bezwaren heeft tegen de overgang in dienst bij de op te richten stichting, tenzij hij voor de overgangsdatum de bezwaren heeft ingetrokken. Onze Minister stelt nadere regels met betrekking tot het onderzoek van de bezwaren. Onze Minister beslist op de bezwaren.

7. Indien Onze Minister voor de overgangsdatum de bezwaren ongegrond heeft verklaard, komt, tenzij het personeelslid binnen een week na de kennisgeving van deze beslissing aan Onze Minister kenbaar heeft gemaakt dit niet te willen, een arbeidsovereenkomst tot stand op de overgangsdatum dan wel, indien het einde van die week valt na de overgangsdatum, op de eerste dag van de volgende maand.

8. Indien Onze Minister voor de overgangsdatum de bezwaren geheel of gedeeltelijk gegrond heeft verklaard, kan hij daarbij beslissen dat het personeelslid niet overgaat in dienst bij de op te richten stichting. Indien Onze Minister niet een zodanige beslissing heeft genomen, komt, tenzij het personeelslid binnen een week na de kennisgeving van de beslissing aan Onze Minister kenbaar heeft gemaakt dit niet te willen, een arbeidsovereenkomst tot stand op de overgangsdatum dan wel, indien het einde van de week valt na de overgangsdatum, op de eerste dag van de volgende maand. De inhoud van die arbeidsovereenkomst is in overeenstemming met de beslissing van Onze Minister.

9. Indien het personeelslid op of na de overgangsdatum de bezwaren heeft ingetrokken, komt een arbeidsovereenkomst tot stand op de eerste dag van de daarop volgende maand.

10. Indien Onze Minister op of na de overgangsdatum de bezwaren ongegrond heeft verklaard, komt, tenzij het personeelslid binnen een week na de kennisgeving van de beslissing aan Onze Minister kenbaar heeft gemaakt dit niet te willen, een arbeidsovereenkomst tot stand op de eerste dag van de volgende maand.

11. Indien Onze Minister op of na de overgangsdatum de bezwaren geheel of gedeeltelijk gegrond heeft verklaard, kan hij beslissen dat het personeelslid niet overgaat in dienst bij de stichting dan wel de stichting verplichten het personeelslid een arbeidsovereenkomst aan te bieden, waarvan de inhoud in overeenstemming is met zijn beslissing.

Artikel 6

1. Met ingang van de overgangsdatum verkrijgt een personeelslid met wie een arbeidsovereenkomst als bedoeld in artikel 5, eerste lid, is gesloten, ter zake van de ouderdoms- en nabestaandenpensioenvoorziening aanspraken jegens een door de stichting aan te wijzen instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet (Stb. 1952, 275) die gelijkwaardig zijn aan die welke het personeelslid op de laatste dag van de kalendermaand voorafgaande aan de overgangsdatum heeft jegens het Algemeen burgerlijk pensioenfonds krachtens de Algemene burgerlijke pensioenwet (Stb. 1986, 540) en neemt de aangewezen instelling de daarmee verband houdende verplichtingen op zich.

2. De in het eerste lid bedoelde instelling wordt door de stichting op de overgangsdatum aangewezen. Door alle stichtingen wordt dezelfde instelling aangewezen. Door de directeurs van de diensten, vermeld in de bij deze wet behorende bijlage, wordt in een met meerderheid van stemmen genomen besluit bepaald welke instelling door de stichtingen wordt aangewezen.

3. De aanspraken die een personeelslid als bedoeld in het eerste lid toekomen krachtens de Algemene burgerlijke pensioenwet en de daaruit voortvloeiende verplichtingen van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds jegens dit personeelslid vervallen op de overgangsdatum.

4. Het derde lid is niet van toepassing op aanspraken:

- a. die door een personeelslid voor de overgangsdatum geldend zijn gemaakt of geldend hadden kunnen worden gemaakt;
- b. die betrekking hebben op het recht op invaliditeitspensioen en het recht op aanvulling daarvan, bedoeld in artikel F9 van de Algemene burgerlijke pensioenwet van een personeelslid dat op de dag voorafgaande aan de overgangsdatum blijkt een geneeskundig onderzoek als bedoeld in hoofdstuk P van de Algemene burgerlijke pensioenwet wegens ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen, doch waarover nog geen beslissing van het bestuur van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds is genomen.

5. Het eerste, derde en vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op het personeelslid dat op grond van artikel 5, zevende tot en met elfde lid, na de overgangsdatum overgaat in dienst bij een stichting.

6. Het bestuur van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds draagt aan de in het eerste lid bedoelde instelling een deel van het vermogen van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds over. Een deel van de overdrachtssom wordt bepaald op grond van de aanspraken op ouderdomspensioen die krachtens de Algemene burgerlijke pensioenwet ten behoeve van een personeelslid zijn opgebouwd tot en met de dag voorafgaande aan de datum van indiensttreding bij een stichting. In de totale overdrachtssom is een aan bedoelde aanspraken evenredig aandeel in de voorziening voor nabestaandenpensioenen en in de algemene reserve begrepen, een en ander volgens een door het Algemeen burgerlijk pensioenfonds op te stellen opgebouwde-aanspraken-balans. Het over te dragen vermogen heeft eenzelfde rendementspotentieel als het bij het Algemeen burgerlijk pensioenfonds achterblijvende vermogen.

7. In afwijking van het zesde lid bedraagt het deel van de

overdrachtsom dat betrekking heeft op een personeelslid dat voorafgaande aan de datum van indiensttreding wegens ziekte of gebreken ongeschikt is verklaard voor een eerder door hem vervulde functie, een percentage van het overeenkomstig het zesde lid ten aanzien van dat personeelslid berekende bedrag dat gelijk is aan het percentage van zijn resterende arbeidsgeschiktheid.

8. Ter bepaling van de financiële gevolgen voor het Algemeen burgerlijk pensioenfonds van het vervallen van de verplichtingen jegens de uitgetreden personeelsleden krachtens het derde lid en van de waarde-overdracht krachtens het zesde lid maakt het Algemeen burgerlijk pensioenfonds een berekening van de waarde-overdracht indien deze gebaseerd zou zijn op de lasten-min-baten. Hiertoe wordt voor de datum van indiensttreding bij de stichting een evenwichtige lasten- en baten-balans opgesteld voor de betrokken personeelsleden. Als basisbijdragepercentage wordt op deze balans het percentage aangehouden dat in de toekomst nodig is om de nog op te bouwen rechten van gerechtigden op pensioen ingevolge de Algemene burgerlijke pensioenwet juist te dekken zonder rekening te houden met toekomstige inflatie. Als inhaalbijdragepercentage wordt het percentage gebruikt dat nodig is om de lasten- en batenbalans van het fonds in evenwicht te brengen.

9. Het verschil tussen de waarde-overdracht krachtens het zesde lid en de lasten-min-batenuitkomst krachtens het achtste lid wordt verrekend tussen het Algemeen burgerlijk pensioenfonds en Onze Minister.

Artikel 7

Ter zake van de vermogensoverdracht van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds aan de instelling, bedoeld in artikel 6, eerste lid, blijft heffing van overdrachtsbelasting achterwege.

Artikel 8

1. Onze Minister gaat tot oprichting van een stichting niet eerder over dan een week nadat deze wet in werking is getreden.

2. Indien de mededeling, bedoeld in artikel 5, eerste lid, heeft plaatsgevonden drie weken of langer voor de inwerkingtreding van deze wet wordt de in artikel 5, zesde lid, bedoelde termijn waarbinnen het personeelslid kan mededelen dat hij bezwaren heeft tegen de overgang, verlengd tot de overgangsdatum.

3. Indien een kennisgeving als bedoeld in artikel 5, zevende of achtste lid, heeft plaatsgevonden voor het in werking treden van deze wet wordt de in voornoemde artikelen bedoelde termijn waarbinnen het personeel kenbaar kan maken de totstandkoming van een arbeidsovereenkomst niet te willen, verlengd tot de overgangsdatum.

Artikel 9

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 10

Deze wet kan worden aangehaald als: Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten.

Zie voor de behandeling in de
Staten-Generaal:
Kamerstukken II 1991/92, 1992/93, 22 771
Handelingen II 1992/93, blz. 4105-4122;
4134-4138; 4208-4209
Kamerstukken I 1992/93, 22 771 (251,
251a, 251b, 251c, 251d, 251e)
Handelingen I 1992/93, blz. 1432-1466

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en
dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks
aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 24 juni 1993

Beatrix

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. d'Ancona

Uitgegeven de *negenentwintigste* juli 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Bijlage behorende bij de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten

De diensten, bedoeld in artikel 2 van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten, zijn:

1. Rijksmuseum voor de geschiedenis van de natuurwetenschappen en van de geneeskunde «Museum **Boerhaave**» te Leiden;
2. Rijksmuseum **Het Catharijneconvent**. Museum voor de christelijke Cultuur in Nederland te Utrecht;
3. **Rijksdienst Kastelenbeheer** te 's-Gravenhage, waarvan deel uitmaken:
 - Rijksmuseum Gevangenpoort te 's-Gravenhage
 - Rijksmuseum Muiderslot te Muiden
 - Slot Loevestein te Brakel
 - Kasteel Radboud te Medemblik
 - Ruïne van Brederode te Santpoort
 - Ruïne van de Jacobaburcht te Oostvoorne
 - Ruïne van Strijen te Oosterhout
 - Ruïne van Teylingen te Voorhout;
4. Rijksmuseum **Kröller-Müller** te Otterloo;
5. Koninklijk Kabinet van Schilderijen «**Mauritshuis**» te 's-Gravenhage;
6. Rijksmuseum **Meermanno-Westreenianum** (Museum van het Boek) te 's-Gravenhage;
7. Rijksmuseum **Hendrik Willem Mesdag** te 's-Gravenhage;
8. Nationaal **Natuurhistorisch** Museum te Leiden;
9. Rijksmuseum van **Oudheden** te Leiden;
10. Rijksmuseum **Paleis Het Loo** te Apeldoorn;
11. Rijksmuseum het Koninklijk **Penningkabinet** te Leiden;
12. **Rijksmuseum** te Amsterdam;
13. Rijksmuseum Nederlands **Scheepvaartmuseum** te Amsterdam;
14. Rijksmuseum **Twenthe**, museum voor kunst- en cultuurgeschiedenis te Enschede;
15. Rijksmuseum **Vincent van Gogh** te Amsterdam;
16. Rijksmuseum voor **Volkenkunde** te Leiden;
17. Rijksmuseum **Het Zuiderzeemuseum** te Enkhuizen;
18. **Centraal Laboratorium** voor onderzoek van voorwerpen van kunst en wetenschap te Amsterdam;
19. **Opleiding Restauratoren** te Amsterdam;
20. **Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie** te 's-Gravenhage;
21. **Rijksdienst Beeldende Kunst** te 's-Gravenhage.

R E C H T S V O R M

I n t e r n o f e x t e r n

In het rapport 'Zoeklicht op Zelfstandigheid' van augustus 1989, dat in opdracht van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur is opgesteld, wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de mogelijkheden en voorwaarden van verzelfstandiging van de rijksmusea en de overige museale instellingen. De conclusie was: verzelfstandiging is gewenst, maar verder onderzoek naar de personele, materiële en financiële gevolgen is nodig.

De eerste vraag die beantwoord moest worden, was die van interne of externe verzelfstandiging. Intern betekende: binnen de departementale organisatie. Intern betekende ook: de minister blijft volledig verantwoordelijk. In de jaren tachtig werden daarvoor ook wel termen als contract-management en zelfbeheer gebruikt. Inmiddels is het agentschap als vorm van interne verzelfstandiging in zwang gekomen. Extern betekende: verzelfstandiging buiten de departementale organisatie. Bij externe verzelfstandiging is de minister niet langer verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken binnen de instelling. Als mogelijke vormen zijn genoemd: zelfstandig bestuursorgaan, stichting en naamloze vennootschap.

P M Z e n O E V e R

Op twee sporen werd gezocht naar een antwoord op de vraag intern of extern:

- a in het Project Maximale Zelfstandigheid (pmz), waarbij zes diensten, de rijksmusea Boerhaave, Oudheden, Twenthe, Van Gogh en Mesdag, de Opleiding Restauratoren en de Rijksdienst Beeldende Kunst, proefondervindelijk zouden nagaan in hoeverre verzelfstandiging binnen de

grenzen van de departementale organisatie en met in achtneming van de geldende rijksregelgeving mogelijk is;

- b door de interdepartementale Overleggroep Extern Verzelfstandigingsonderzoek Rijksmusea en overige museale instellingen (OEVER) werden de mogelijkheden, beperkingen en gevolgen van verzelfstandiging buiten de departementale organisatie onderzocht.

In september 1990 verschenen de rapporten van PMZ en OEVER. PMZ bracht 'Vierende teugels' uit. OEVER publiceerde 'Externe verzelfstandiging belicht'.

Conclusie van de ervaringen met interne verzelfstandiging: het gaat de goede kant op, maar de mogelijkheden reiken niet ver genoeg. Conclusie van het onderzoek naar externe verzelfstandiging: alleen toekenning van een eigen rechtspersoonlijkheid aan de diensten geeft deze voldoende armsgang bij het beheer van de museale collecties en verlost de minister van detailbemoeienis met het beheer van de rijksmuseale diensten.

Conclusie van de (meerderheid van de) rijksmuseale diensten, van de minister, van het kabinet, van de adviesorganen en van het parlement:

- de rijksmuseale diensten moeten elk een eigen rechtspersoonlijkheid verkrijgen;
- vier varianten komen in aanmerking: agentschap, zelfstandig bestuursorgaan, stichting en naamloze vennootschap;
- bij de verzelfstandiging moeten een aantal randvoorwaarden in acht worden genomen (zie hoofdstuk 1).

Op basis van deze conclusie werd het onderzoek naar de rechtsvorm voortgezet.

Publiek of privaat

Moeten de te verzelfstandigen musea een publiekrechtelijke, dan wel een privaatrechtelijke status verkrijgen?

Over deze vraag voerde minister d'Ancona in december 1991 overleg met de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer.

Uitkomst van het overleg: de Kamer stemde in met het kabinetsbesluit om de museale diensten om te vormen tot private rechtspersonen.

Verkend waren de publiekrechtelijke vormen agentschap en zelfstandig bestuursorgaan. Van het agentschap was op dat moment nog niet duidelijk of er wel of niet rechtspersoonlijkheid aan toegekend zou worden. Alleen al op die gronden – besloten was immers tot toekenning van een eigen rechtspersoonlijkheid – viel deze variant voor de musea af. Het zelfstandig bestuursorgaan komt in aanmerking als het gaat om bestuurstaken die gepaard gaan met de uitoefening van openbaar gezag. Met dit laatste wordt bedoeld de toekenning van subsidies of het verlenen

van vergunningen. Aangezien de museale diensten niet met de uitvoering van dit soort taken zijn belast, viel ook deze variant af.

Dus bleven over de privaatrechtelijke varianten stichting en naamloze vennootschap (nv). Deze beide rechtsvormen naar het privaatrecht bleken, in dit stadium van de besluitvorming, in gelijke mate de voorkeur te hebben. Zowel het belang van de zelfstandigheid van de instellingen als dat van de ministeriële verantwoordelijkheid zouden in beide vormen naar behoren tot hun recht kunnen komen. De uiteindelijke keuze voor de stichting werd in een later stadium gedaan.

Stichting of nv

Hoewel de minister in het bovengenoemde overleg met de Kamer geen voorkeur voor de stichting of de nv uitsprak, maakte zij wel duidelijk dat elk op eigen merites beoordeeld kon worden.

Als voordelen van de nv-vorm noemde zij:

- bij uitstek toegesneden op ondernemend gedrag;
- positie van de directeur is wettelijk verankerd;
- de staat heeft als aandeelhouder rechtstreeks zeggenschap over het vermogen.

Als voordelen van de stichtingsvorm noemde zij:

- past in de traditie van cultuurinstellingen;
- biedt meer kansen op ‘vrienden’, vrijwilligers en sponsors.

Vooraf de wettelijke verankering van de positie van de directeur had een aantal directeurs er toe gebracht zich uit te spreken vóór de nv-vorm. Bij nader inzien bleek dat de stichtingsvorm volgens het commissarissenmodel – waarover later meer – dezelfde mogelijkheden bood. Ook bleek het fiscale regime waaraan de stichting wordt onderworpen aanzienlijk aantrekkelijker dan het fiscale regime bij de nv. In tegenstelling tot wat eerder was aangenomen zouden de museale nv's geen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid tot vrijstelling van het betalen van vennootschapsbelasting.

Ook zou er geen mogelijkheid zijn tot kwijtschelding van successie- en schenkingsrecht, terwijl dit bij de museale stichting wel kan.

Hierdoor schaarden ook de directeurs zich unaniem achter het kabinetsbesluit van september 1992 om in de ontwerp-machtigingswet uitsluitend de stichting als rechtsopvolger van de museale diensten op te nemen.

Model-statuten

De machtigingswet machtigt de minister tot oprichting van stichtingen als rechtsopvolgers van de in de wet genoemde museale diensten. Het is gebruikelijk dat de statuten deel uitmaken van de parlementaire behandeling van een dergelijk wetsontwerp. Aanvaarding van de wet door het parlement betekent dan ook instemming met de statuten. Pas dan is de minister gelegitimeerd om namens de Staat der Nederlanden zijn handtekening onder de statuten te zetten. Door tijdsdruk en uit overweging van doelmatigheid is er bij de verzelfstandiging van de 20 rijksmuseale diensten voor gekozen om met model-statuten te werken. Het model, dat als bijlage bij de memorie van toelichting op het wetsvoorstel was gevoegd, bevatte vooral bepalingen die van belang zijn uit het oogpunt van de ministeriële verantwoordelijkheid. Deze model-statuten, op twee punten aangepast als gevolg van de parlementaire behandeling, zijn als bijlage bij deze paragraaf gevoegd. Onderstaand wordt op enkele hoofdpunten nader ingegaan. Om een indruk te geven op welke wijze van deze model-statuten gebruik is gemaakt, zijn tevens de statuten van een van de musea, het rijksmuseum Boerhaave te Leiden, als bijlage bij deze paragraaf gevoegd. Hierbij wordt opgemerkt dat deze slechts als voorbeeld bedoeld zijn en niet als representatief voor 'de' rijksmusea.

Ministeriële verantwoordelijkheid

Nadat de rijksmusea verzelfstandigd zijn, komt de verantwoordelijkheid van de minister van wvc prominent tot uitdrukking in de inbeheergeving van de collecties en in de bekostiging van de museale activiteiten. Overwogen is de instellingen na oprichting als organisatorische entiteit 'aan hun lot over te laten'. Met andere woorden: geen bemoeienis meer met de statuten, nadat de stichting is opgericht. Daarvoor heeft de minister blijkens de memorie van toelichting op het wetsvoorstel niet gekozen.

Een zekere verantwoordelijkheid, ook voor de verzelfstandigde instellingen, wordt gewenst geacht op grond van de volgende overwegingen:

- de grote waarde van de in beheer gegeven collecties;
- het grote aandeel van de rijksfinanciën in het totaal van de inkomsten van de betrokken instellingen;
- de prominente positie die deze instellingen innemen in de museale infrastructuur.

Deze overwegingen leiden ertoe dat de minister zich ook in de toekomst verantwoordelijk acht voor:

- de doelstelling van de instelling;

- de bestuursstructuur volgens het commissarissenmodel;
- eventuele opheffing van de stichting;
- de benoeming van de leden van de Raad van Toezicht.

In de bij dit hoofdstuk gevoegde model-statuten zijn deze punten nader uitgewerkt. De bepalingen die hierop betrekking hebben moesten in de statuten van de afzonderlijke stichtingen onverkort worden overgenomen. Om ook in de toekomst de verantwoordelijkheid van de minister te kunnen waarborgen, is in alle statuten bepaald dat voor een wijziging van de statuten, de instemming van de minister van wvc nodig is.

Bestuursstructuur

Over de bestuursstructuur van de te verzelfstandigen museale instellingen is tussen het departement en de diensten uitvoerig van gedachten gewisseld. Aan de stichtingsvorm kleeft volgens sommigen het bezwaar dat het bestuur, meestal bestaande uit buitenstaanders, eindverantwoordelijkheid draagt, ook voor de interne gang van zaken. Het komt in stichtingenland wel voor dat het bestuur op de stoel van de directeur gaat zitten.

In professionele organisaties als musea is dit niet gewenst. De deskundigheid die nodig is voor het leiden van een dergelijke organisatie is immers aanwezig bij de directie. Om deze reden gaven enige directeuren aanvankelijk de voorkeur aan de naamloze vennootschap boven de stichting. In het vennootschapsrecht is de positie van de directeur wettelijk verankerd. Voor de stichting ontbreekt een vergelijkbare wettelijke regeling.

Bij het verdere onderzoek bleek een oplossing voor dit probleem beschikbaar. In de gezondheidszorg, met name bij de ziekenhuizen, wordt veelal gebruik gemaakt van de stichtingsvorm volgens het commissarissenmodel. In dit model wordt de stichting bestuurd door de directie (die formeel 'het bestuur' vormt) en er is een Raad van Toezicht die een toezichthoudende en ondersteunende rol speelt, vergelijkbaar met de Raad van Commissarissen bij de nv. In de model-statuten is dit tot uitdrukking gebracht door niet van bestuur, maar van directie en Raad van Toezicht te spreken. De directie is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van de stichting. Zij vertegenwoordigt de stichting in en buiten rechte.

De Raad van Toezicht benoemt (en schorst en ontslaat zonedig) de directeur, heeft tot taak bepaalde besluiten van de directie goed te keuren en staat de directie met raad en daad terzijde.

Raad van Toezicht

De minister van wvc benoemt (en ontslaat zonedig) de leden van een Raad van Toezicht. Ook is sprake geweest van de benoeming van de directeur door de

minister. Maar daarvan is afgezien. Vooral indien zich problemen in de instelling zouden voordoen, waarbij de directeur of diens positie in het geding is, zou dat tot een directe inmenging van de minister in de dagelijkse gang van zaken kunnen leiden. Dit nu werd in strijd geacht met het gewenste 'bestuur op afstand'.

Dat de minister de leden van de Raad van Toezicht benoemt, wil niet zeggen dat de raad het toezicht uitoefent namens de minister. Heel expliciet is in artikel 8 van de model-statuten bepaald dat de raad bij de vervulling van zijn taak zich heeft te richten naar het belang van de stichting en de met haar verbonden instellingen. Om deze bepaling nog eens extra nadruk te geven is bovendien gesteld dat ambtenaren, waarvoor de minister politieke verantwoordelijkheid draagt, niet in de raad zullen worden benoemd.

De benoeming door de minister geschiedt op voordracht van de Raad van Toezicht. Bij de voordracht wordt melding gemaakt van het standpunt van de directeur.

Een van de te benoemen leden van de raad moet volgens artikel 7 lid 2 van de modelstatuten het vertrouwen van het personeel genieten. Op welke manier dat moet worden verkregen is overigens niet aangegeven. Elke instelling is vrij daarvoor een bij haar instelling passende statutaire oplossing te bedenken.

Modelstatuten museale stichting volgens het commissarissenmodel

Oprichtingshandeling:

Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

Naam, zetel en duur

Artikel 1

- 1 De stichting draagt de naam:
- Zij heeft haar zetel in de gemeente:
- 2 De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd.

Doel en middelen

Artikel 2

- 1 De stichting stelt zich ten doel:
- (De doelstelling zal per instelling nader worden bepaald rekening houdend met de specifieke kenmerken van collectie en instelling. Voor de inhoud van het begrip 'museum' kan worden verwezen naar de definitie van de International Council of Museums (ICOM): Een museum is een permanente instelling in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.)
- 2 Zij tracht dit doel te bereiken door:
- (Museale activiteiten nader per instelling te specificeren)
- 3 De stichting is niet gericht op het maken van winst.

Artikel 3

De geldmiddelen van de stichting worden verkregen uit:

- de verkoop van toegangsbewijzen
- subsidies van overheid en particuliere instellingen
- donaties, schenkingen, erfstellingen, legaten
- alle baten uit wettige activiteiten

Organen

Artikel 4

De stichting kent als organen:

- 1 De directie
- 2 De raad van toezicht

Het bestuur der stichting

Artikel 5

- 1 De directie is belast met het bestuur van de stichting.
- 2 De directie bestaat tenminste uit één lid met de titel van algemeen directeur (facultatief: De raad van toezicht kan besluiten,

- dat de directie uit meerdere leden zal bestaan, maar dan dient besluitvorming en werkwijze ook nader te worden geregeld).
- 3 De raad van toezicht benoemt, schorst en ontslaat de leden van de directie, gehoord de minister van WVC.
- 4 De vaststelling van het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van de directie geschieden door de raad van toezicht.
- 5 Ingeval van belet of ontstentenis van de algemeen directeur wordt het bestuur tijdelijk waargenomen door een door de raad van toezicht aan te wijzen persoon. Aan deze persoon kan de raad van toezicht de titel van directeur geven. Het bepaalde in lid 4 van dit artikel is op deze persoon van overeenkomstige toepassing.
- 6 Aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn onderworpen besluiten van de directie omtrent:
- a. De benoeming van de registeraccountant, die ingevolge artikel 10, lid 3 de jaarrekening zal controleren;
 - b. de vaststelling van de begroting en de jaarrekening;
 - c. de duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking met andere rechtspersonen, alsmede verbreking van zodanige samenwerking, indien deze samenwerking of verbreking van ingrijpende betekenis is;
 - d. de aanvraag van faillissement en surséance van betaling van de stichting;
 - e. de beëindiging van de dienstbetrekking van een aanmerkelijk aantal werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdsbestek;
 - f. een ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers;
 - g. de vaststelling en de wijziging van de voor enig jaar of voor een reeks van jaren opgestelde beleidsplannen;
 - h. het aangaan van geldleningen boven een door de raad van toezicht vast te stellen bedrag;
 - i. het verstrekken van borgtochten of andere zekerheden;
 - j. het sluiten van de beheersovereenkomst met de staat;
 - k. het namens de stichting aanvaarden van belangrijke schenkingen en legaten.

Vertegenwoordiging

Artikel 6

- 1 De stichting wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de directie.
- 2 De directie kan, met goedkeuring van de raad van toezicht, aan één of meer personen in dienst van de stichting procuratie of anderszins vertegenwoordigingsbevoegdheid verlenen.

Raad van toezicht

Artikel 7

- 1 De stichting heeft een raad van toezicht.
- 2 De leden van de raad van toezicht worden benoemd door de minister van WVC, op voordracht van de raad van toezicht. De raad van toezicht vermeldt bij de voordracht het standpunt van de directeur.
De minister zal één lid benoemen, dat in het bijzonder geacht mag worden het vertrouwen van het personeel te bezitten.
- 3 De minister van WVC kan de leden van de raad van toezicht schorsen en ontslaan bij gebleken ongeschiktheid van de betrokkene of in geval van disfunctioneren van de raad van toezicht.
- 4 (Nader te regelen ten aanzien van de leden: welke instanties of organisaties voordrachten kunnen doen en hoe, samenstelling, benoemingseisen, duur van de benoeming, periodiek aftreden, vervulling van tussentijdse vacatures, ontslag, schorsing, maximum leeftijd e.d.)
NB. WVC-ambtenaren zullen niet in de raad van toezicht worden benoemd.

Artikel 8

- 1 De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de stichting en de met haar verbonden instelling(en). Hij staat de directie met raad terzijde. Bij de vervulling van zijn taak richt de raad van toezicht zich naar het belang van de stichting en de met haar verbonden instelling(en).
- 2 De directie verschaft de raad van toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taak benodigde gegevens.

Artikel 9

(Nader te regelen: wijze van vergaderen en besluitvorming, stemregels e.d.)

Jaarrekening

Artikel 10

- 1 Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.
- 2 Binnen vier maanden na afloop van een boekjaar stelt de directie over dat boekjaar een jaarverslag en een jaarrekening op.
- 3 De jaarrekening wordt onderzocht door de in artikel 7 sub a. bedoelde registeraccountant, die omtrent zijn onderzoek verslag uitbrengt aan de raad van toezicht en de directie en de uitslag van zijn onderzoek neerlegt in een verklaring.
- 4 De jaarrekening wordt binnen zes maanden na afloop van het desbetreffende boekjaar vastgesteld door de directie.

Statutenwijziging

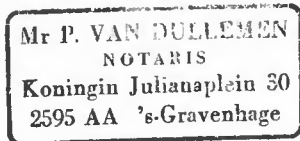
Artikel 11

- 1 De statuten kunnen door de directie na voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht en van de minister van WVC worden gewijzigd.
- 2 Een voorstel tot wijziging kan worden gedaan door de directie, door de raad van toezicht en door de minister van WVC.
- 3 Een voorstel afkomstig van de directie dient tenminste drie weken voor de vergadering van de raad van toezicht waarin goedkeuring van de voorgestelde wijziging aan de orde komt, door de directie aan alle leden van de raad van toezicht te worden toegezonden.
- 4 De algemeen directeur is bevoegd de akte van de statuten- wijziging te doen verlijden.

Ontbinding

Artikel 12

- 1 De stichting kan worden ontbonden door een besluit van de directie na verkregen goedkeuring van de raad van toezicht en de minister van WVC.
- 2 Een voorstel tot ontbinding van de stichting kan worden gedaan door de directie, door de raad van toezicht en door de minister van WVC.
- 3 Het bepaalde in artikel 11, derde lid is van overeenkomstige toepassing.
- 4 De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan, voorzover dit voor de vereffening van haar vermogen noodzakelijk is.
- 5 De vereffening geschiedt door de directie onder toezicht van de raad van toezicht
- 6 Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten zoveel mogelijk van kracht.
- 7 Na vereffening wordt het liquidatiesaldo uitgekeerd aan de minister van WVC (cq. de Staat der Nederlanden).

Tekst van de statuten van de te Leiden
te vestigen stichting

Stichting tot beheer van het Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de geschiedenis van de
natuurwetenschappen en van de geneeskunde

----- S T A T U T E N

Naam, zetel en duur.

Artikel 1.

1. De stichting draagt de naam: Stichting tot beheer van het Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de geschiedenis van de natuurwetenschappen en van de geneeskunde.
2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Leiden.
3. Zij is opgericht voor onbepaalde tijd.

Doel.

Artikel 2.

1. De stichting heeft ten doel:
het bevorderen bij een breed publiek van kennis en belangstelling voor de ontwikkelingen op het gebied van de geschiedenis der natuurwetenschappen en van de geneeskunde.
2. De stichting streeft dit doel na door middel van het inrichten, instandhouden en exploiteren van het Museum Boerhaave.
Het museum is een permanente instelling in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, welke de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verworft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen, dit alles in de ruimste zin van het woord.
Het museum is toegankelijk voor het publiek en niet gericht op het maken van winst.
3. Conform de vorige leden:
 - vormt, beheert en behoudt zij een kwalitatief representatieve collectie op natuurwetenschappelijk en geneeskundig terrein;
 - stelt zij delen van de collectie in hun onderlinge samenhang ten toon;
 - documenteert en onderzoekt zij de collectie wetenschappelijk en publiceert zij inzake dit onderzoek.
4. De stichting verricht voor het overige alle handelingen welke dienstig zijn ten behoeve van haar doelstelling.
5. Ter bereiking van haar doel kan de stichting in relatie treden met organisaties in binnen- en buitenland, welke een soortgelijk of aanverwant doel nastreven.

Middelen.

Artikel 3.

De stichting verkrijgt haar geldmiddelen uit:

- de inkomsten uit publieksactiviteiten, waaronder de verkoop van toegangsbewijzen;
- inkomsten van de zijde van de overheid, verkregen uit de verlening van diensten ten behoeve van de overheid;
- inkomsten uit werkzaamheden ten behoeve van derden;
- subsidies en donaties;
- erfstellingen en legaten;
- inkomsten uit copyright en andere rechten;
- overige inkomsten.

Organen.

Artikel 4.

De stichting heeft de volgende organen:

- a. de directie;
- b. de raad van toezicht.

De directie.

Artikel 5.

1. De directie is belast met het besturen van de stichting.
2. De directie is éénhoofdig.
Het enig lid van de directie draagt de titel van directeur.
3. De directeur wordt benoemd en ontslagen door de raad van toezicht, de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (in deze statuten te noemen: de Minister) gehoord. Indien de raad van toezicht een vergadering belegt om een besluit tot ontslag te nemen, wordt de directeur in de gelegenheid gesteld zich in deze vergadering tegen dit voorgenomen besluit te verweren.
Een besluit tot ontslag als in lid 8 sub g omschreven, kan slechts worden genomen in een vergadering van de raad waarin alle leden van de raad aanwezig of vertegenwoordigd zijn.
Voor de eerste maal wordt de directeur van de stichting bij deze akte benoemd.
4. De raad van toezicht kan de directeur schorsen. Indien de schorsing niet binnen een periode van drie maanden wordt gevolgd door een besluit tot ontslag vervalt de schorsing door het enkele verloop van de termijn.
De raad van toezicht informeert de Minister terstond na het nemen van een besluit tot schorsing van de directeur.
5. Het salaris en de overige arbeidsvoorwaarden van de directeur worden vastgesteld door de raad van toezicht, zulks met inachtneming van hetgeen hieromtrent is neergelegd in het Protocol van Overdracht.
Het Protocol van Overdracht is gehecht aan de oprichtingsakte van de stichting.

6. De directeur stelt een managementteam samen, welk team hem terzijde staat bij de uitoefening van het bestuur van de stichting. Een van de leden van het team wordt door de directeur aangewezen tot zijn plaatsvervanger.
7. Bij ontstentenis van de directeur en zijn plaatsvervanger gedurende een periode van meer dan vier weken kan de raad van toezicht, indien de continuïteit in het bestuur van de stichting zulks vereist, een tijdelijke voorziening treffen door de benoeming van een waarnemend bestuurder.
8. De directeur defungeert:
 - a. door zijn overlijden;
 - b. doordat hij failliet wordt verklaard of hem surséance van betaling wordt verleend;
 - c. door zijn onder curatele stelling;
 - d. door zijn aftreden;
 - e. door zijn ontslag op grond van het gestelde in artikel 298 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
 - f. door de aanvaarding van de benoeming tot lid van de raad van toezicht;
 - g. door zijn ontslag gegeven door de raad van toezicht.

Vertegenwoordiging en goedkeuring.

Artikel 6.

1. De stichting wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de directeur.
De directeur kan besluiten tot verlening van volmacht aan een of meer werknemers der stichting, alsook aan derden, om de stichting binnen de grenzen van die volmacht te vertegenwoordigen.
2. De directeur is bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een derde verbindt.
3. Aan goedkeuring door de raad van toezicht zijn de volgende bestuursbesluiten onderworpen:
 - a. de vaststelling van de begroting en de jaarrekening;
 - b. de benoeming van een register-accountant;
 - c. de uitgifte en verkrijging van schuldbrieven;
 - d. de aanvraag van faillissement en surséance van betaling;
 - e. wijziging van de statuten;
 - f. ontbinding van de stichting;
 - g. collectief ontslag van een deel der werknemers;
 - h. rechtshandelingen als bedoeld in lid 2 welke jaarlijks door de raad van toezicht vast te stellen bedrag of belang te boven gaan;
 - i. het aangaan van geldleningen boven een door de raad van toezicht vast te stellen bedrag;
 - j. het voeren van processen met een aanmerkelijk be-

- lang anders dan incassoprocedures in kort geding;
- k. een ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers;
 - l. het aanvaarden van belangrijke schenkingen en legaten;
 - m. de vaststelling en de wijziging van voor enig jaar of voor een reeks van jaren opgestelde beleidsplannen;
 - n. de beëindiging van de dienstbetrekking van een aanmerkelijk aantal werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdsbestek;
 - o. besluiten tot een meer permanente samenwerking met andere organisaties of tot verbreking van zo een samenwerking.

Arbitrage

Artikel 7.

1. Indien tussen de directeur en de raad van toezicht omtrent het te voeren beleid een zodanig groot verschil van inzicht ontstaat dat de raad van toezicht het ontslag van de directeur overweegt, kan een besluit tot ontslag niet worden genomen dan nadat het geschil is voorgelegd aan een college van arbiters.
2. Dit college bestaat uit drie leden waarvan één wordt benoemd door de directeur en één door de raad van toezicht. Het derde lid, tevens voorzitter, wordt aangewezen door de beide overige leden van het college gezamenlijk.
3. De uitspraak van het college is bindend voor partijen.

Raad van Toezicht.

Artikel 8.

1. De raad van toezicht heeft tot taak erop toe te zien, dat het bestuur van de stichting plaatsvindt conform het in deze statuten bepaalde. Hij adviseert de directeur terzake. Hij kan van hem toegang verlangen tot alle bescheiden en overige informatie, noodzakelijk voor de uitvoering van haar taak.
2. De raad van toezicht bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden.
Eén van de leden van de raad van toezicht dient in het bijzonder geacht te worden het vertrouwen te genieten van de medewerkers in dienst van de stichting.
3. De leden van de raad van toezicht worden benoemd door de Minister.
4. De benoeming van de leden van de raad van toezicht geschiedt voor een periode van maximaal drie jaren. Herbenoeming kan geschieden voor ten hoogste twee opeenvolgende perioden van elk ten hoogste drie jaar. De benoeming van de leden van de raad van toezicht geschiedt op voordracht van de raad van toezicht, de directeur gehoord hebbend.
Bij de voordracht zal de raad van toezicht het advies van de directeur aan de Minister overleggen.

- Voor de eerste maal geschiedt de benoeming van de leden van de raad van toezicht bij de akte van oprichting van de stichting.
5. Voor de leden van de raad van toezicht geldt dat zij:
 - a. niet werkzaam mogen zijn bij de stichting;
 - b. geen belangen vertegenwoordigen die strijdig zijn met het doel van de stichting, zulks ter gezamenlijke beoordeling van de directeur en de raad van toezicht;
 - c. geen ambtenaar mogen zijn van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;
 - d. de leeftijd van zeventig jaar niet mogen zijn gepasseerd.
 6. De raad van toezicht stelt een rooster van aftreden op. In vacatures wordt zo spoedig mogelijk voorzien.
 7. Aftredende leden van de raad van toezicht zijn terstond herbenoembaar.

Bij tussentijds aftreden wordt voorzien in vervanging, onder toepassing van het in lid 2 bepaalde. Nieuwe leden nemen op het rooster van aftreden de plaats in van hun voorgangers.
 8. Het lidmaatschap van de raad van toezicht eindigt door:
 - a. overlijden;
 - b. opzegging;
 - c. ontslag door de Minister;

de raad van toezicht en de directeur gezamenlijk kunnen aan de Minister een voorstel doen tot ontslag van een lid van de raad van toezicht. Dit voorstel dient met redenen te zijn omkleed.
 9. De raad van toezicht benoemt uit zijn midden een voorzitter.

Het secretariaat van de raad wordt verzorgd door een werknemer van de stichting.
 10. De directeur van de stichting woont de vergaderingen van de raad van toezicht bij en heeft daarin een adviserende stem.
 11. De raad van toezicht vergadert zo dikwijls als de meerderheid van de leden daartoe verzoekt, doch ten minste twee maal per jaar.
 12. De voorzitter van de raad van toezicht en de directeur van de stichting kunnen, wanneer het belang van de aan de orde zijnde onderwerpen daartoe aanleiding geeft, een vergadering van de raad bijeenroepen.
 13. Met uitzondering van de gevallen, waarvoor krachtens deze statuten een gekwalificeerde meerderheid is vereist, besluit de raad van toezicht bij meerderheid van stemmen.
 14. De raad van toezicht kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden in de gelegenheid worden gesteld schriftelijk hun stem uit te brengen.
 15. De raad van toezicht kan slechts geldige besluiten nemen in een vergadering waarin ten minste de meer-

derheid van de leden aanwezig of vertegenwoordigd is.

Is in een vergadering minder dan de meerderheid van de leden aanwezig of vertegenwoordigd, dan wordt een tweede vergadering bijeengeroepen, te houden niet eerder dan twee en ten hoogste zes weken nadien, in welke tweede vergadering, ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde leden, rechtsgeldig kan worden besloten omtrent de onderwerpen welke in de eerste vergadering op de agenda waren geplaatst doch waarover in die vergadering bij ontbreken van het quorum niet kon worden besloten.

Bij de oproeping tot de nieuwe vergadering moet worden vermeld dat en waarom een besluit kan worden genomen onafhankelijk van het aantal ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigde leden van de raad van toezicht.

Jaarrekening.

Artikel 9.

1. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.
2. Binnen vier maanden na afloop van een boekjaar stelt de directie over dat boekjaar een jaarverslag en een jaarrekening op.
3. De jaarrekening wordt onderzocht door een register-accountant, die omtrent zijn onderzoek verslag uitbrengt aan de raad van toezicht en de directie en de uitslag van zijn onderzoek neerlegt in een verklaring.
4. De jaarrekening wordt binnen zes maanden na afloop van het desbetreffende boekjaar, nadat de raad van toezicht deze jaarrekening ingevolge artikel 6, lid 3 sub a heeft goedgekeurd, vastgesteld door de directie

Statutenwijziging.

Artikel 10.

1. De directeur is bevoegd de statuten te wijzigen. Het besluit tot statutenwijziging is onderworpen aan de voorafgaande goedkeuring van de Minister en de raad van toezicht. De Minister, de raad van toezicht en de directeur van de stichting kunnen, al dan niet gezamenlijk, voorstellen doen tot wijziging van de statuten.
2. Een besluit van de raad van toezicht tot goedkeuring van een statutenwijziging kan slechts worden genomen met een meerderheid van vier vijfde van de uitgebrachte stemmen in een voltallige vergadering van de raad.

Is de vergadering waarin de goedkeuring van een besluit tot statutenwijziging aan de orde is niet voltallig, dan zal een nieuwe vergadering worden bijeengeroepen, te houden niet eerder dan twee weken en niet later dan vier weken na de bedoelde vergadering, waarin het besluit kan worden genomen met een meer-

derheid van vier vijfde van de uitgebrachte stemmen, doch ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde leden van de raad.

Bij de oproeping tot de nieuwe vergadering moet worden vermeld dat en waarom een besluit tot goedkeuring kan worden genomen onafhankelijk van het aantal ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigde leden van de raad.

3. Bij de oproeping tot de vergadering waarin een voorstel tot goedkeuring van een statutenwijziging zal worden gedaan, dient zulks steeds te worden vermeld. Tevens dient een afschrift van het voorstel, bevattende de woordelijke tekst van de voorgestelde wijziging, bij de oproeping te worden gevoegd. De termijn van de oproeping bedraagt ten minste twee weken.
4. Een statutenwijziging treedt eerst in werking nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt.
5. De directeur is verplicht een authentiek afschrift van de wijziging en een volledige doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het door de Kamer van Koophandel en Fabrieken gehouden stichtingenregister.

Ontbinding en vereffening.

Artikel 11.

1. De directeur is bevoegd de stichting te ontbinden.
2. Het besluit van de directeur tot ontbinding behoeft de voorafgaande goedkeuring van de Minister alsook van de raad van toezicht.
De Minister, de raad van toezicht en de directeur van de stichting kunnen, al dan niet gezamenlijk, voorstellen doen tot ontbinding van de stichting.
Het gestelde in artikel 10 lid 2 en lid 3 eerste en derde volzin is op een besluit tot ontbinding van overeenkomstige toepassing.
De Staat der Nederlanden is gerechtigd tot het overschot na vereffening.
3. Tenzij de raad van toezicht anders besluit, is de directeur met de vereffening belast.
4. De vereffenaar(s) doen aan het door de Kamer van Koophandel gehouden stichtingenregister opgaaf van de ontbinding alsmede van hun optreden als zodanig en van de gegevens over henzelf die van een bestuurder worden verlangd.
5. De directeur benoemt een bewaarder voor de boeken en bescheiden van de ontbonden stichting.
6. Na de ontbinding blijft de stichting voortbestaan voorzover dit tot de vereffening van haar vermogen nodig is.
Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten zoveel mogelijk van kracht.
In stukken en aankondigingen die van haar uitgaan, moet aan de naam van de stichting worden toegevoegd

- de woorden "in liquidatie".
7. De vereffenaars stellen een rekening en verantwoording op van de vereffening alsmede, ingeval twee of meer gerechtigden tot het overschot aanwezig zijn, een plan van verdeling en leggen deze stukken neer ten kantore van het in lid 4 bedoelde register en als dat er is, ten kantore van de stichting of op een andere plaats in het arrondissement waar de stichting woonplaats heeft.
De stukken liggen daar twee maanden voor ieder ter inzage.
De vereffenaars maken in een nieuwsblad bekend waar en tot wanneer zij ter inzage liggen.
Het gestelde in de artikelen 23, 23a, 23b, 23c en 24 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is op de vereffening van toepassing.
 8. De vereffenaars dragen het overschot over aan de gerechtigde.
 9. Na afloop van de vereffening blijven de boeken en bescheiden van de ontbonden stichting gedurende de door de wet bepaalde termijn onder berusting van de door de directeur in zijn ontbindingsbesluit aangewezen persoon.
Deze persoon is gehouden binnen acht dagen na het ingaan van zijn bewaarplicht zijn aanwijzing alsook zijn naam en adres op te geven aan het in lid 5 van het voorgaande artikel vermelde register.

-----E I N D E S T A T U T E N-----

COLLECTIES

Blijvend rijkseigendom

De randvoorwaarde van niet-vervreemding van de rijkscollectie is al heel vroeg in het verzelfstandigingsproces geformuleerd. Het was ongetwijfeld mede een reactie op berichten in de pers als zou het rijk 'van zijn kunstschaten af willen'. Soortgelijke berichten, maar in wat krassere taal, waren ook in omloop bij de privatisering van het Nederlands Openluchtmuseum in 1987. Woorden als verpatsen en uitverkoop waren toen regelmatig in de krantenkolommen te lezen. Dit soort geluiden is niet meer vernomen sinds in elk officieel stuk over de verzelfstandiging de eerdergenoemde randvoorwaarde werd vermeld. Overigens is ook de beeldvorming met betrekking tot de ontwikkelingen in het Nederlands Openluchtmuseum ingrijpend veranderd. Dat het ook anders kan, blijkt trouwens ook uit de verzelfstandiging van de nationale musea die in de jaren 80 in Groot-Brittannië is doorgevoerd. In dat land zijn de musea ondergebracht in zogenaamde trusts. En zowel de collecties als de gebouwen zijn in eigendom van de trusts overgegaan. In Nederland zou een dergelijke handelwijze ongetwijfeld zijn verhinderd door het parlement, en door erfgenamen van personen die hun collectie in het verleden aan de staat hebben geschonken of aan de zorg van de staat toevertrouwd.

Beheersovereenkomst

Blijvend rijkseigendom van de collectie betekent dat de staat deze collecties in bruikleen of in beheer geeft aan de musea die in stichtingen zijn ondergebracht. Omdat hier sprake is van privaatrechtelijk beheer van rijksgoederen, zou dat normaal gesproken door de Inspectie der Domeinen gebeuren. De machtigingswet heeft in artikel 4 deze bevoegdheid echter speciaal bij de minister van wvc gelegd.

Het is dus de minister van wvc die namens de staat de beheersovereenkomsten met de stichting afsluit. De voorbereidingen en het toezicht op het beheer zijn door de minister opgedragen aan de Rijksdienst Beeldende Kunst.

Voor de beheersovereenkomst is een model opgesteld dat als bijlage bij de memorie van toelichting van het wetsvoorstel was gevoegd.

Dit model, dat nu als bijlage bij dit hoofdstuk is gevoegd, is in goed overleg met de betrokken museale diensten tot stand gekomen. De discussie betrof vooral:

- de duur van het in beheer geven van de collectie (art. 2);
- het in bruikleen geven van voorwerpen aan derden (art. 5);
- de mogelijkheid van tijdelijke onttrekking (art. 7).

Aanvankelijk is door het departement voorgesteld de duur van de inbeheergeving te stellen op 4 jaar met een optie voor verlenging van nog eens vier jaar. Deze vorm is niet ongebruikelijk bij de verhuur van gebouwen. Dit zou de minister de mogelijkheid bieden eens in de vier jaar, dat wil zeggen telkens bij het uitbrengen van de Cultuurnota krachtens de Wet Specifiek Cultuurbeleid, de inbeheergeving te heroverwegen.

De directeuren van de instellingen waren hier furieus tegen. Verzamelingenbeleid is bij uitstek een lange-termijnbeleid en een periode van 30 jaar is in dit verband gebruikelijk.

Dit laatste is het uiteindelijk ook geworden. Aan de minister wordt wel de mogelijkheid geboden de overeenkomst eenzijdig op te zeggen indien dit geschiedt:

- op grond van een beleidsbesluit, opgenomen in de Cultuurnota;
- gehoord de Raad voor het Cultuurbeheer;
- met een opzegtermijn van vier jaar.

In de discussie over de voorwaarden van inbruikleengeving door het museum botsten de belangen van de eigenaar, die het recht heeft om te weten wat er met zijn eigendom gebeurt, met de belangen van de instellingen om volledig zelfstandig, en niet gehinderd door bureaucratische rompslomp, over de voorwerpen te kunnen beschikken. Alle partijen konden het eens worden met de figuur van een melding vooraf van voorwerpen die langer dan een jaar uit het museum verdwijnen, en een melding achteraf van alle kortere bruiklenen in het jaarverslag.

De bepaling over de tijdelijke onttrekking door de staat leverde een principieel en praktisch probleem op. Principieel omdat voor een museaal niet-verantwoord gebruik werd gevreesd. Enkele recente ervaringen met de opsliding met museumstukken van prestigieuze Nederlandse presentaties in het buitenland lagen aan die vrees ten grondslag. Praktisch zouden problemen kunnen ontstaan wegens lopende verplichtingen of toezeggingen. Voor dit laatste is een oplossing gevonden door opname van een beding van schadevergoeding.

I n s p e c t i e

Sinds 1949 is er in Nederland een rijksinspecteur voor roerende monumenten, belast met het toezicht op museale voorwerpen en collecties. Tenminste, voorzover deze aan de staat toebehoren en niet zijn ondergebracht in een rijksmuseum. Sinds de oprichting van de Rijksdienst Beeldende Kunst in 1985, is de directeur van deze dienst tevens de rijksinspecteur. De collecties van de rijksmusea vielen echter niet onder zijn taakgebied. Dat verandert na de verzelfstandiging. Dan vallen ook de voormalige rijksmusea onder de werkingssfeer van de afdeling inspectie van de Rijksdienst Beeldende Kunst.

Opgesteld is een inspectie-reglement dat als bijlage bij dit hoofdstuk is gevoegd.

E i g e n d o m

Kan een museum na verzelfstandiging voorwerpen ten behoeve van de collectie in eigendom verwerven? Wie wordt de eigenaar van een voorwerp dat na de verzelfstandiging wordt aangekocht of aan het museum nagelaten of geschonken?

Prangende vragen hierover zijn vooral bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste en Tweede Kamer gesteld. De minister heeft geantwoord dat de huidige situatie ten aanzien van de eigendom van objecten in de rijksmusea divers is. De meeste objecten zijn eigendom van de staat. Enkele grote collecties zijn bij overeenkomst aan de zorg van de staat toevertrouwd. Alle rijksmusea hebben voorwerpen of deelcollecties in bruikleen. De meeste hebben voorwerpen die eigendom zijn van vriendenstichtingen. Dit diverse beeld zal ook in de toekomst blijven bestaan. Er is echter één verschil. Zolang een rijksmuseum onderdeel is van de departementale organisatie, zijn aankopen door en schenkingen aan dit rijksmuseum automatisch rijksbezit. Dat verandert als het museum in een stichting wordt ondergebracht. Aankopen door en schenkingen aan het museum worden dan eigendom van de stichting. De directies van de rijksmusea hebben zich er unaniem voor uitgesproken dat ook in de toekomst de verwerving in rijksbezit wordt nagestreefd. De kosten van onderhoud en presentatie zullen immers ook in de toekomst in belangrijke mate door de rijksoverheid worden gedragen. Bovendien acht men de status van rijksbezit van belang omdat daarmee uitdrukking wordt gegeven aan het feit dat deze collecties tot de openbaar toegankelijke rijkscollecties worden gerekend. Na verzelfstandiging zal aan de directeuren een volmacht worden verstrekt tot verwerving van museale voorwerpen voor de rijkscollectie. Daarnaast zal periodiek eigendomsoverdracht aan de staat plaats vinden. Periodiek worden de aldus verworven objecten dan toegevoegd aan de lijst, behorende bij de beheersovereenkomst.

Buitengewone omstandigheden

De noodzaak tot cultuurbescherming in buitengewone omstandigheden gaat terug op het Verdrag van 's-Gravenhage uit 1954. Met de ratificatie van dit verdrag in 1959 heeft ook Nederland zich verplicht om in vredetijd passende maatregelen te nemen voor de bescherming van onder meer museale collecties tegen de gevolgen van rampen. Dat gebeurt onder andere door de opstelling van museale calamiteitenplannen, waarvoor het Centraal Laboratorium voor onderzoek van voorwerpen van kunst en wetenschap een handleiding heeft opgesteld. In april 1994 is een werkgroep risicobeheer ingesteld onder leiding van de Hoofddirecteur Cultuurbeheer. Deze werkgroep zal onder meer adviseren over de beveiliging in buitengewone omstandigheden, mede in relatie tot de bekostiging van de verzelfstandigde musea.

Vervreemding

Vervreemding van museale voorwerpen in rijksbezit is aan zeer scherpe voorwaarden gebonden. In de beleidsnota over de toegankelijkheid en het behoud van het museale erfgoed 'Kiezen voor kwaliteit', die op 21 december 1990 aan de Tweede Kamer is aangeboden, zijn de voorwaarden aldus omschreven:

- vervreemding van museale voorwerpen kan alleen geschieden bij voorwerpen, waarvan na registratie en selectie is vastgesteld dat zij voor de doelstelling van het museum van minder belang zijn;
- vervreemding dient te passen in het collectiebeleid van het museum dat afgestemd behoort te zijn op dat van andere musea, zodat noch overlappingsen noch lacunes de overhand krijgen;
- vervreemding is alleen toegestaan wanneer na toetsing blijkt dat ruil- of bruikleenverkeer niet mogelijk is;
- eventuele opbrengsten uit verkoop dienen altijd ten goede te komen aan verwerving, dus aan verbetering van de kwaliteit van de collectie.

Initiatieven tot vervreemding liggen bij het museum. Specifieke problemen kunnen zich voordoen bij voorwerpen die zijn nagelaten, gelegateerd of geschonken. Vervreemding is volledig uitgesloten indien dat zou betekenen dat voorwaarden zouden worden geschonden, die bij legaten en schenkingen zijn gesteld.

Model-beheersovereenkomst

Considerans

Overwegende, dat het in het kader van de verzelfstandiging van de Rijksmusea noodzakelijk is om het museaal beheer over de collecties bij overeenkomst nader te regelen.

Overwegende voorts dat de bekostiging van het beheer vanwege de Staat niet op basis van deze beheersovereenkomst geschiedt, maar geregeld wordt in de bekostingsbesluiten.

Partijen

Aan de ene kant: De Staat der Nederlanden ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Minister van WVC, hierna te noemen de Staat.

Aan de andere kant: de museale stichting ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door

(lid bestuur/directie), hierna te noemen de instelling.

KOMEN OVEREEN HET VOLGENDE

Artikel 1: Begrippen

1. De collectie. Hieronder wordt in deze overeenkomst verstaan: de collectie bedoeld in de bijlage(n) van deze overeenkomst.
Deze collectie kan bestaan uit:
 - a. de Rijkscollectie
 - b. de aan de zorg van de Staat toevertrouwde objecten
2. Collectie-onderdelen. Hieronder worden verstaan afzonderlijke objecten of groepen van bijeen behorende objecten, die deel uitmaken van de collectie.
3. Museaal beheer. Hieronder wordt verstaan: het binnen het kader van de statutaire doelstellingen registreren, conserveren en presenteren van de collectie.
4. Inspectiereglement. Hieronder wordt verstaan het reglement waarin nader wordt beschreven op welke wijze de Staat het beheer van de onder artikel 1, lid 1 bedoelde collectie inspecteert.

Artikel 2: Duur en beëindiging

1. De Staat geeft de collectie telkens voor een periode van dertig jaar in beheer aan de instelling die het beheer over deze collectie aanvaardt.
2. De Staat kan de overeenkomst tussentijds beëindigen op grond van wanbeheer of op grond van een beleidsbesluit, opgenomen in de Cultuurnota ingevolge de Wet op het specifiek cultuurbeleid, en gehoord de Raad voor het Cultuurbeheer. De Staat zal bij beëindiging op grond van een beleidsbesluit een opzegtermijn van vier jaar hanteren.

Artikel 3: Beheer

1. De instelling zal het museale beheer voeren over de collectie.
2. Alle objecten als omschreven in artikel 1 zullen uitsluitend worden gebruikt binnen het kader van de statutaire doelstelling van de instelling.
3. In het protocol van overdracht in concreto te benoemen specifieke voorwaarden, die gelden voor schenkingen/legaten, gaan over op de instelling. Voorzover geaccordeerd door de bruikleengever gaan bruiklenen (geregeld in bruikleenovereenkomsten tussen de Staat en enige bruikleengever) over op de instelling.

Artikel 4: Inspectie

1. De Staat kan de wijze waarop het museaal beheer van de collectie wordt gevoerd doen inspecteren.
2. Hiertoe wijst de Staat een inspecteur aan.
3. De inspecteur zal overeenkomstig het en met gebruikmaking van de als bijlage hierbij gevoegde reglement de wijze waarop het museaal beheer van de collectie wordt gevoerd, inspecteren.

Artikel 5: Bruikleen

1. Het in bruikleen geven van objecten waarop deze overeenkomst van toepassing is aan derden geschiedt bij schriftelijke overeenkomst modelbruikleenovereenkomst.
2. Het bepaalde in deze overeenkomst met uitzondering van de artikelen 2 en 3 is van toepassing bij in bruikleengeving van collectie-onderdelen.
3. Het in bruikleen geven van objecten voor een periode langer dan twaalf maanden wordt door de instelling gemeld aan de inspecteur, als bedoeld in artikel 4.2, onder toezending van een kopie van de bruikleenovereenkomst. Deze bruikleen mag geacht worden stilzwijgend te zijn toegestaan, indien niet binnen één maand na de melding namens de Staat bezwaar is gemaakt.
4. In de bruikleenovereenkomst wordt ofwel een verplichting tot verzekering voor de bruikleennemer ofwel een vrijwaringsbepaling als bedoeld in artikel 8 van deze overeenkomst opgenomen.
5. Na ieder kalenderjaar stelt de instelling aan de inspectie binnen 3 maanden een volledige lijst van de ingewilligde bruiklenen ter hand.

Artikel 6: Schade of verlies

1. De instelling geeft in geval van constatering van geheel verlies of aantoonbare schade aan het (de) in beheer gegeven object(en) hiervan onmiddellijk kennis aan de inspecteur, onder opgave van redenen.
2. De Staat ziet, behoudens aanzienlijk en grove schuld en/of nalatigheid terzake vanwege de instelling, af van eisen tot schadevergoeding inzake totaal verlies van de collectie of collectieonderdelen. Dit geldt eveneens bij vermindering van waarde of bij schade aan een object danwel de collectie.

Artikel 7: Onttrekking

De Staat kan voor de duur van maximaal twaalf maanden en na voorafgaand overleg met de instelling één of meer objecten aan deze beheersovereenkomst onttrekken. De instelling zal de Staat niet aansprakelijk stellen voor eventueel door deze onttrekking ontstane schade, indien naar redelijkheid en billijkheid een regeling wordt getroffen.

Artikel 8: Vrijwaring

Op basis van onderlinge, schriftelijk geregelde overeenkomsten tussen de instelling en enige bruikleennemer kan de verzekeringsplicht worden opgeheven. In deze overeenkomsten wordt de geldigheid van aanspraken op compensaties in geval van herstelbare en onherstelbare schade of verlies nader vastgesteld, overeenkomstig de Kaderovereenkomst bruikleenverkeer 1989, ten eerste male afgesloten tussen B&W van Rotterdam en de Staat der Nederlanden.

INSPECTIEREGLEMENT

1. De Minister van WVC heeft, namens de Staat der Nederlanden, bij besluit van ... de directeur van de Rijksdienst Beeldende Kunst aangewezen om de aan de opgerichte museale stichtingen in beheer overgedragen collecties, bedoeld en omschreven in artikel 1 van de beheersovereenkomst, te inspecteren.
2. De inspectie vindt plaats op de drie onderdelen van het museaal beheer, zoals omschreven in (de toelichting bij) de beheersovereenkomst.
3. De Inspecteur* is gerechtigd om te allen tijde, in beginsel na een tijdige melding vooraf aan het Museum, een inspectie uit te voeren.
4. De Inspecteur* is gerechtigd om alle collectie-onderdelen of afzonderlijke voorwerpen, alsmede alle ruimten, waarin deze zich bevinden, te inspecteren.
5. Op verzoek verschaft het Museum de Inspecteur* inzage in de registratiegegevens van de collectie, de standplaatsregistratie en restauratie- en conditierapporten.
6. Op verzoek verschaft het Museum de Inspecteur* inzage in de technische gegevens en de administratie omtrent de klimatologische omstandigheden, waaronder de collectie wordt bewaard.
7. De Inspecteur* kan in voorkomende gevallen het deskundig oordeel inwinnen van derden.
8. Derden, bedoeld onder 7, hebben in aanwezigheid van de Inspecteur*, of met diens schriftelijke machtiging, de bevoegdheden als genoemd onder 4, 5 en 6.
9. Van elke inspectie wordt binnen een maand een rapport opgesteld. Voordat de Inspecteur* dit rapport aan de Minister van WVC aanbiedt, wordt het met het Museum besproken. Het Museum ontvangt van het definitieve rapport een exemplaar.
10. De directeur van de Rijksdienst Beeldende Kunst kan het Museum geen kosten in rekening brengen die direct voortvloeien uit het uitoefenen van de inspectie-taken.

* of de door hem speciaal aangewezen ambtenaar

P E R S O N E E L

E e n o n g e w i s s e t o e k o m s t

De ambtenaar en zijn rechtspositie. De ambtenaar en zijn pensioen. De ambtelijke rechtspositie en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds zijn twee rotsen waarop de ambtelijke zekerheden zijn gebouwd.

Toen kwam de verzelfstandiging. Voor sommigen een uitdaging. Voor velen een dreigend verlies van zekerheden. Vooral toen bleek dat de veilige haven van de ambtelijke rechtspositie moest worden verlaten voor, wat velen dachten, de ongewisse bestemming van de wilde vaart. Dat bleek onder meer op bijeenkomsten die in september 1990 in elke museale dienst werden gehouden met het voltallige personeel. Vooral drie onderwerpen werden door het personeel aan de orde gesteld: behoud ik mijn arbeidsplaats? Ga ik er niet op achteruit? Zijn mijn pensioenrechten gewaarborgd?

Op verschillende manieren is geprobeerd om deze gevoelens van onzekerheid weg te nemen.

Ten eerste zijn de ervaringen die in de proeftuinen van het Project Maximale Zelfstandigheid werden opgedaan, op ruime schaal onder het personeel verspreid. Dat gebeurde onder meer door regelmatig verschijnende nieuwsbrieven.

Ten tweede werden wettelijke garanties gegeven voor het behoud van rechten, voor een gelijkwaardige pensioenvoorziening en voor het behoud van het netto-salaris.

En tenslotte werden alle personeelsleden en in het bijzonder de dienstcommissies bij elke fase van de besluitvorming betrokken.

De randvoorwaarde van het behoud van rechten heeft voortdurend op gespannen voet gestaan met een andere randvoorwaarde, die van de budgettaire neutraliteit. De minister en het kabinet zijn er echter uiteindelijk in geslaagd beide randvoor-

waarden met elkaar te verzoenen. Dat dit is gelukt heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen dat ook bij het personeel de verzelfstandigingsoperatie een breed draagvlak heeft gekregen.

P e r s o n n e e l s b e s t a n d

De omvang van het betrokken personeel geeft een goede indruk van de omvang van deze operatie. De museale diensten beschikken thans in totaal over circa 1200 formatieplaatsen. Deze plaatsen worden bezet door zo'n 1500 full-timers, part-timers en seizoenkrachten. Daarnaast werken in de musea nog honderden mensen in museumwinkels, restaurants en coffeeshops. Ook in de honderden lopen de aantallen vrijwilligers en stagiairs die op veel plaatsen in de musea werkzaam zijn.

De verzelfstandiging gaat gepaard met overheveling van taken van het departement naar de museale instellingen. Tot voor kort was bijvoorbeeld werving, selectie, aanstelling en uitbetaling van het museale personeel grotendeels een taak van het departement. Dat geldt ook voor (delen van) personeelszorg, de accountantscontrole, het gebouwenbeheer, de automatisering, reorganisaties, juridische advisering en dergelijke. Ook ontstaan door de verzelfstandiging nieuwe taken, vooral op het gebied van management en administratie. Met de uitvoering van deze nieuwe taken zijn naar schatting zo'n 75 formatieplaatsen gemoeid. In een vroeg stadium is een begin gemaakt met de overheveling van taken en de daarbij behorende middelen. In hoofdstuk 8 wordt hierop nader ingegaan.

C o l l e c t i e v e a r b e i d s o v e r e e n k o m s t

De keuze voor de externe verzelfstandiging berekende onvermijdelijk het einde van de ambtelijke rechtspositie. Hierboven is de vergelijking gemaakt tussen de veilige haven en de wilde vaart. Die vergelijking gaat misschien op in een situatie van onzekerheid, van een zich bedreigd voelen. In de Nederlandse verhoudingen van privaatrechtelijk geregelde arbeidsomstandigheden, dringt zich echter eerder het beeld op van de lijndiensten, dan het beeld van de wilde vaart. Veel CAO's kunnen een vergelijking met de ambtelijke rechtspositie goed doorstaan.

In de memorie van toelichting op het wetsontwerp is gesteld dat de totstandkoming van een CAO voor de verzelfstandigde museale instellingen een zaak is van onderhandelingen tussen (toekomstige) werkgevers en werknemers, vertegenwoordigd door de bonden. In dit overleg is de minister geen partij. Wel is het de taak van de minister de budgettaire randvoorwaarden aan te geven. Deze randvoorwaarden zijn gekoppeld aan de beoogde museale prestaties van de betrokken instellingen, die gemiddeld voor 80 tot 90% van rijkswege worden (en in beginsel blijven) bekostigd. Het uitgangspunt voor deze randvoorwaarden is dat de gehele operatie voor de rijksbegroting budgettair neutraal verloopt. Er komt niet meer, maar ook niet minder geld beschikbaar voor de uitvoering van de verzelfstandigde museale

taken. Een belangrijk probleem dat zich daarbij voordoet is het verschil in de opbouw van de ambtenarensalarissen in vergelijking tot de bruto salariskosten in de private sector. Hierop wordt in het hoofdstuk Financiën nader ingegaan.

De werkgevers, bijgestaan door de Algemene Werkgevers Vereniging, hebben bij de primaire arbeidsvoorwaarden onder meer gekozen voor het uitgangspunt van de marktconformiteit. Tot veler verrassing leidde dit slechts voor enkele functies tot een aanzienlijke afwijking van de huidige situatie. In de meeste gevallen leidde de vergelijking tussen de ambtelijke en private waardering tot geringe afwijkingen naar boven of naar beneden. Een belangrijk verschil met de bestaande situatie is de regeling van de werktijden. Voor een ambtenaar is werken op zaterdag veelal overwerk. Voor een museummedewerker, vooral indien haar of zijn werktijden gebonden zijn aan de openingstijden van het museum, behoort het werken op zaterdag tot de normale werktijd. Een van de argumenten voor verzelfstandiging was dat de rechtspositie van de medewerkers in een 'eigen' CAO beter op de bijzondere situatie van de museale instellingen kon worden afgestemd. De regeling van dit onderdeel is daar een treffend voorbeeld van.

Om een indruk te geven van de inhoud van de CAO zijn de belangrijkste bepalingen eruit in een bijlage bij dit hoofdstuk gevoegd.

Netto-netto-garantie

De zogenaamde netto-netto-garantie heeft in het verzelfstandigingsproces van de rijksmusea als een soort multifunctioneel scharnierpunt gefunctioneerd. De museale medewerkers kregen daarmee de garantie dat zij er in netto inkomen niet op achteruit zouden gaan. De werkgevers bood zij een aanknopingspunt voor het salarisniveau van de nieuw af te sluiten arbeidsovereenkomsten. Voor de minister vormde deze garantie een dam tegen bezuinigingen die voordurend ook de musea bedreigden. De interpretatie van deze garantie heeft veel hoofdbreken gekost. Vooral de toevoeging in de memorie van toelichting op het wetsontwerp – 'mogelijk in de tijd beperkt' – heeft het overleg tussen de departementsleiding en de Bijzondere Commissie van wvc zwaar belast. De BC wilde dat de minister zich verantwoordelijk zou stellen voor elke individuele garantie. En wel voor onbepaalde tijd. De minister voelde hier weinig voor omdat dat zou betekenen dat zij zich in lengte van jaren met de individuele bedrijfsvoering van de verzelfstandigde instellingen zou moeten blijven bemoeien. Uiteindelijk is er een bevredigende oplossing gekomen door de garantie op persoonlijke basis te koppelen aan de CAO. Medewerkers, die in de nieuwe CAO terechtkomen in een schaal met een lagere uitloopmogelijkheid dan waar zij in hun huidige situatie recht op hebben, behouden op persoonlijke titel hun oude recht in de nieuwe situatie. In feite komt dat neer op een toeslag op het CAO-salaris. De netto-netto-garantie, die zijn arbeidsrechtelijke vertaling krijgt in een individuele arbeidsovereenkomst, wordt door de koppeling aan de CAO ook op langere termijn gegarandeerd. De koppeling aan de

CAO maakt het mogelijk dat de bonden als onderhandelingspartij voor de werknemers ook blijvend op de handhaving van de garantie kunnen toezien.

Pensioen

Het verlies van de ambtelijke status bij verzelfstandiging betekent ook beëindiging van de relatie met het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Daarmee komt de dreiging van pensioenbreuk om de hoek kijken. Het is dan ook niet voor niets dat juist aan het behoud van de opgebouwde pensioenrechten niet minder dan 40% van de totale tekst van de verzelfstandigingswet wordt besteed.

Het eerste lid van artikel 6 bepaalt dat de werknemer op het moment van verzelfstandiging overgaat naar een pensioenfonds waarop de aanspraken gelijkwaardig zijn met die op het ABP. Een belangrijk deel van de wetstekst heeft betrekking op het bedrag dat het ABP aan het nieuwe pensioenfonds moet overdragen, zodat dit fonds die gelijkwaardige pensioenaanspraken van alle individuele medewerkers kan betalen. De totstandkoming van de pensioenvoorziening is een belangrijk onderwerp van gesprek geweest tussen werkgevers en werknemers. Hoewel de wet in artikel 6 lid 2 aan de gezamenlijke stichtingen de beslissing toewijst, heeft de feitelijke keuze in het overleg tussen de CAO-partners plaats gevonden. Op basis van een viertal offertes is de uiteindelijke keuze gevallen op de Stichting Federatief Pensioenfonds (SFP).

Alle medewerkers van de verzelfstandigde museale diensten zullen met behoud van hun tot dan toe opgebouwde pensioenrechten – en dus zonder de gevreesde pensioenbreuk – naar dit pensioenfonds overgaan.

Ondernemingsraad

Binnen het ministerie van WVC bestaat een tamelijk gecompliceerd en hiërarchisch geëeld stelsel van medezeggenschap van het personeel.

Aan de top is er de Bijzondere Commissie (BC) die het overleg voert met de dienstleiding van het departement over 'aangelegenheden van algemeen belang voor de bijzondere rechtstoestand van de betrokken ambtenaren en/of bijzondere regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd'. In de BC zitten onder meer bezoldigde bestuurders van de bonden ACOP (AbvaKabo), COOP (CFO), Ambtenarencentrum en CMHF.

Voor het personeel van de Centrale Directies en Diensten van het departement is er een dienstcommissie (DC) die het overleg voert met de plv. Secretaris-Generaal.

Op het niveau van het Directoraat-Generaal voor Culturele Zaken zijn er twee dienstcommissies (DC's) werkzaam, die beiden overleg voeren met de DGCZ. Eén DC voor het personeel in Rijswijk, en één DC, de sectorale DC, voor het totale personeel werkzaam in de DGCZ-diensten in en buiten Rijswijk.

Daarnaast heeft elke dienst, dus ook elke museale dienst, een aparte DC die het overleg voert met het betrokken diensthoofd.

In al deze commissies heeft de verzelfstandiging van de museale diensten de afgelopen jaren regelmatig op de agenda gestaan.

Met de verzelfstandiging komt een einde aan dit vaak door de museale instellingen als omslachtig en ondoorzichtig ervaren systeem. Voortaan is de Wet op de ondernemingsraden van toepassing. Een uitzondering is gemaakt voor instellingen die een personeelsbestand van minder dan 35 medewerkers hebben. Het personeel van deze laatstgenoemde instellingen zal dezelfde rechten op het gebied van inspraak en medezeggenschap hebben als het personeel van instellingen die 35-100 medewerkers hebben.

Bij wijze van overgangsregeling is tussen het departement en de diensten afgesproken dat de zittende DC op het moment van verzelfstandiging fungeert als OR. Binnen drie maanden zullen verkiezingen voor een nieuwe OR uitgeschreven worden. Binnen een half jaar na de datum van verzelfstandiging dient tenslotte de nieuwe OR van de stichting te zijn gekozen en geïnstalleerd.

Sociaal statuut

Veel bepalingen die betrekking hebben op de voorwaarden waaronder het personeel overgaat van het departement naar de instellingen zijn opgenomen in de Wet verzelfstandiging rijksmuseale diensten. Daarnaast is de Leidraad verzelfstandiging van het ministerie van WVC van toepassing. De daarin geregelde zaken hebben betrekking op de arbeidsvoorwaarden en het overleg. De leidraad is opgesteld in overleg met de Bijzondere Commissie en vastgesteld op 9 december 1991. De eerder genoemde CAO regelt de nieuwe rechten en plichten van de medewerkers.

In het zogenaamde Sociaal Statuut zijn nog op twee punten aanvullende (overgangs-)regelingen getroffen. Eén punt heeft betrekking op de wijziging van de arbeidsovereenkomst in geval van (mogelijke) arbeidsongeschiktheid. Het tweede punt betreft de regeling van eventuele bezwaren van individuele medewerkers tegen de overgang.

Het sociaal statuut en de bezwarenregeling zijn als bijlagen bij dit hoofdstuk gevoegd.

Inhoudsopgave cao rijksmusea

<u>Artikel</u>	<u>Bladzijde</u>	<u>Omschrijving</u>
1	1	Definities
2	3	Deeltijdarbeid
3	4	Algemene verplichtingen van de werkgever
4	6	Algemene verplichtingen van partijen bij deze cao
5	7	Algemene verplichtingen van de werknemer
6	10	Indienstneming en ontslag
7	13	Arbeidsduur en werktijden
8	15	Functiegroepen en salarisschalen
9	18	Bijzondere beloningen
10	21	Feestdagen
11	22	Buitengewoon verlof
12	26	Vakantie
13	29	Vakantie-uitkering
14	30	Arbeidsongeschiktheid
15	32	Uitkering bij overlijden
16	33	Vut-regeling
17	34	Pensioenregeling
18	35	Kostenvergoedingen
19	36	Tussentijdse herziening
20	37	Uitleg en geschillen
21	38	Onvoorziene gevallen
22	39	Looptijd
Bijlage 1	41	Functiegroepen
Bijlage 2	42	Salarisschalen
Bijlage 3	43	Model verklaring relatiepartner
Bijlage 4	44	Beroepsprocedure functie-indeling
Bijlage 5	46	Regeling commissie van geschillen (ex artikel 20, lid 3)
Bijlage 6	53	Pensioenregeling
Bijlage 7	71	Vut-regeling
Bijlage 8	75	Sociaal statuut bij reorganisaties
Bijlage 9	78	Overgangsmaatregelen verzelfstandiging rijksmusea

Reikwijdte van het sociaal statuut

- 1 Het sociaal statuut heeft betrekking op alle bij de verzelfstandiging van betrokken personeelsleden. Tot deze personeelsleden worden gerekend:
- a) de personeelsleden als bedoeld in artikel 1, onder d. van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten (Stb. 1993, 398);
 - b) de personeelsleden die tot de overgangdatum elders in de Rijksdienst werkzaam waren, maar op de overgangdatum in dienst genomen zijn op basis van een nieuwe arbeidsovereenkomst met de Stichting

Wettelijke regeling personele aspecten van de verzelfstandiging

- 2 De personele aspecten van de verzelfstandiging worden geregeld in de artikelen 5 en 6 van de Wet Verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten.

De overdracht van de werkgeversfunctie

- 3 De Staat beëindigt de werkgeversfunctie en draagt deze over aan het bestuur van de StichtingHet bestuur aanvaardt hierbij:
- a) de verantwoordelijkheid voor het naleven van de overeengekomen arbeidsvoorwaarden en het te voeren arbeidsvoorwaardenbeleid;
 - b) het in eigen beheer nemen van het te voeren personeelsbeleid en personeelsbeheer;
 - c) de uitvoering en individuele toetsing van de netto-nettogarantie zoals opgenomen in bijlage IX van de CAO rijksmuseumseale, alsmede de pensioenoverdracht.

De wijziging van de arbeidsovereenkomst in geval van (mogelijke) arbeidsongeschiktheid

- 4 Onder verwijzing naar artikel 5, lid 1 van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten blijven personeelsleden, die op of voor de overgangdatum op grond van een Abp-keuring voor 80-100% algemeen arbeidsongeschikt zijn verklaard, en die als gevolg hiervan zullen worden ontslagen, tot de ontslagdatum in dienst van het Rijk. Zij komen in aanmerking voor een invaliditeitspensioen.
- 5 Onder verwijzing naar artikel 5, lid 1 van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten blijven personeelsleden, die op of voor de overgangdatum op grond van een Abp-keuring gedeeltelijk arbeidsongeschikt en herplaatsbaar zijn verklaard, en die als gevolg hiervan in deeltijd zullen overgaan in dienst van de Stichting ... na de overgangdatum voor het resterende deel in dienst van het Rijk. Deze personeelsleden worden op de overgangdatum door de Stichting in dienst genomen voor dat deel van hun arbeidscapaciteit waarvoor zij arbeidsongeschikt en herplaatsbaar zijn verklaard. Voor het deel dat zij arbeidsongeschikt zijn verklaard, wordt de gebruikelijke procedure gevolgd, die uitmondt in een herplaatsingstoelage van het Abp.

- 6 Onder verwijzing naar artikel 5, lid 1 van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumse diensten blijven personeelsleden, die op de overgangdatum geheel arbeidsongeschikt zijn als gevolg van ziekte, die nog niet door het Abp zijn gekeurd, maar waarvan het vermoeden bestaat, dat zij door het Abp voor 80-100% blijvend arbeidsongeschikt zullen worden verklaard, in dienst van het Rijk. De beoordeling vindt plaats door de Rijks Bedrijfsgezondheids- en Bedrijfsveiligheidsdienst (RBB). Voor die formatieplaatsen kunnen door de Stichting op tijdelijke basis personeelsleden ter vervanging worden aangetrokken.
- Bij herstel binnen 12 maanden na de overgangdatum wordt aan deze personeelsleden alsnog een functie bij de Stichting ... aangeboden. Bij uitblijven van herstel wordt voor deze personeelsleden, binnen 24 maanden na aanvang van de arbeidsongeschiktheid maar uiterlijk binnen 12 maanden na de overgangdatum, een Abp-keuring aangevraagd. Afhankelijk van de uitkomst van deze keuring treedt artikel 4 of 5 in werking.
- 7 Het gestelde onder artikel 6 geldt mutatis mutandis eveneens met betrekking tot personeelsleden, die op het tijdstip van verzelfstandiging gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn als gevolg van ziekte en waarvan het vermoeden bestaat dat zij door het Abp gedeeltelijk arbeidsongeschikt en herplaatsbaar zullen worden verklaard. Deze personeelsleden blijven tot het herstel, dan wel de ontslagdatum, voor hun volle werktijd in dienst van het Rijk.
- 8 Op personeelsleden, die op het tijdstip van verzelfstandiging arbeidsongeschiktheid zijn als gevolg van ziekte en waarvan herstel binnen afzienbare tijd valt te verwachten, zulks ter beoordeling van de RBB, gaan op grond van artikel 5, lid 1 van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumse diensten over naar de Stichting ... De Staat vergoedt in deze gevallen aan de Stichting een bedrag overeenkomstig het ziektegeld, dat uit hoofde van de ZW conform het contract in deze van de Stichting ... zou zijn ontvangen. Zulks in verband met het feit dat de Bedrijfsvereniging pas 6 maanden na aanvang van de verzekering tot uitkering overgaat en de uitkering in bepaalde omstandigheden kan worden geweigerd.

Overgangsbepalingen

- 9 Op de overgang van de personeelsleden zijn de overgangmaatregelen van toepassing zoals opgenomen in bijlage IX, respectievelijk artikel 7, lid 8 sub b, van de CAO rijksmuseumse. Deze hebben betrekking op:
- a) wachtgeld
 - b) netto-netto-garantie
 - c) woon-werkverkeer
 - d) studiefaciliteiten
 - e) nevenwerkzaamheden
 - f) dienstwoningen
 - g) EHBO/bedrijfshulpverlening
 - h) kinderopvang
 - i) PAS-regeling
- 10 In aanvulling op de hiervoor genoemde overgangmaatregelen behouden personeelsleden op datum overgang de opgebouwde verlofrechten. De ten aanzien van deze verlofrechten in de circulaire Bepaling

verlofstuwmeren (CDPM U 911494 d.d. 20 december 1991) en Afkoop verlofstuwmeren (CDPM U 92526 d.d. 1 juni 1992) vastgelegde spelregels blijven onverkort van toepassing.

De bezwarenregeling

- 11 De door de Minister te stellen nadere regels met betrekking tot het onderzoek van de bezwaren, zoals bedoeld in artikel 5, lid 6 van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten, zijn neergelegd in de bijgevoegde Bezwarenregeling verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten. Daarnaast kunnen personeelsleden ten aanzien van de pensioenoverdracht na datum van overgang bezwaar aantekenen bij de commissie van geschillen ex. artikel 20 lid 3 van de CAO rijksmuseumseale, conform het reglement zoals neergelegd in bijlage V van genoemde CAO.

W
E L
Z I J N
V O L K S
G E Z O N D
H E I D E N
C U L T U U R

Kenmerk
DGCZ/TVC-U-935647

Rijswijk

14 SEP. 1993

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

BESLUIT:

Gelet op artikel 5, zesde lid, van de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten;

REGELING BEZWARENCOMMISSIE VERZELFSTANDIGING RIJKSMUSEALE DIENSTEN

Artikel 1

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. de Minister: de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;
- b. de Wet: de Wet verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten;
- c. personeelslid: degene die op de dag vóór de datum van oprichting van een stichting als bedoeld in artikel 2 van de Wet, tewerkgesteld is bij een in de bijlage bij de Wet genoemde dienst die in een stichting wordt voortgezet, hetzij als ambtenaar, hetzij op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht;
- d. directeur: de directeur van de dienst die in een stichting wordt voortgezet.

Artikel 2

Er is een bezwarencommissie verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten, hierna te noemen de commissie, welke tot taak heeft aan de Minister advies uit te brengen over bezwaren als bedoeld in artikel 5, zesde lid, van de Wet.

Blad

2
Kenmerk

DGCZ/TVC-U-935647

Artikel 3

1. De commissie bestaat uit vier leden, waaronder de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter, alsmede één plaatsvervangend lid.
2. De voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter, de overige leden en het plaatsvervangend lid worden benoemd door de Minister, met dien verstande dat twee overige leden en het plaatsvervangend lid worden benoemd op bindende voordracht van de bijzondere commissie als bedoeld in artikel 113 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.
3. Tot voorzitter en tot plaatsvervangend voorzitter worden geen personen benoemd die een dienstverband hebben met of anderszins werkzaam zijn bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.
4. De leden en het plaatsvervangend lid worden benoemd voor een periode van één jaar. Zij kunnen worden herbenoemd.
5. De commissie wordt bijgestaan door een door de Minister te benoemen ambtelijk secretaris die voor de uitoefening van zijn taak uitsluitend verantwoording schuldig is aan de commissie.

Artikel 4

1. De commissie stelt haar advies vast bij meerderheid van stemmen van de aanwezige leden of het plaatsvervangend lid.
2. Bij staking van stemmen beslist de voorzitter en bij zijn afwezigheid, de plaatsvervangend voorzitter.
3. De commissie kan geen adviezen vaststellen indien niet ten minste drie leden of twee leden en het plaatsvervangend lid aanwezig zijn, waaronder tenminste de voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter.
4. De zittingen van de commissie zijn niet openbaar.

Artikel 5

De commissie is bevoegd alle inlichtingen in te winnen welke zij voor een goed inzicht in de aan haar voorgelegde zaken nodig acht. Daartoe is zij onder meer bevoegd ieder personeelslid dat is overgegaan in dienst van een stichting en iedere bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur werkzame functionaris te horen en kennis te nemen van alle op die zaken betrekking hebbende stukken en bescheiden.

Blad

3
Kenmerk

DGCZ/TVC-U-935647

Artikel 6

Een ieder die betrokken is bij de behandeling van bezwaren als bedoeld in deze regeling en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij of zij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet kunnen vermoeden, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem of haar tot bekendmaking verplicht of uit zijn of haar taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 7

De commissie stelt nadere regels vast met betrekking tot haar werkwijze.

Artikel 8

1. Een personeelslid dat bezwaren heeft tegen de overgang in dienst van een stichting dient zijn bezwaren schriftelijk en met redenen omkleed in. Het bezwaarschrift wordt gericht aan de Minister en ingediend bij de directeur.
2. De directeur zendt het bezwaarschrift zo mogelijk binnen twee werkdagen na ontvangst door naar de commissie en doet daarvan mededeling aan de Minister en aan het personeelslid.
3. Het personeelslid kan desgewenst zijn bezwaren in een vergadering van de commissie mondeling toelichten en zich daartoe doen bijstaan door een raadsman of -vrouw. De commissie kan afzien van het houden van een zitting indien zij zich op grond van de haar ter beschikking gestelde stukken voldoende geïnformeerd acht om tot een verantwoord advies te komen, tenzij het personeelslid kenbaar heeft gemaakt dat het wil worden gehoord.

Artikel 9

1. De commissie zendt een bij haar aanhangig gemaakt bezwaarschrift, vergezeld van haar advies en het verslag van het horen, zo spoedig mogelijk aan de Minister. Aan het personeelslid wordt een afschrift van genoemde stukken gezonden.
2. Het advies bevat de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen en wordt ondertekend door de voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter.

Blad

⁴
Kenmerk

DGCZ/TVC-U-935647

Artikel 10

1. Ingeval de beslissing op het bezwaar afwijkt van het advies van de commissie, wordt in deze beslissing de reden voor die afwijking vermeld.
2. Afschriften van de beslissing worden gezonden aan de commissie en aan de directeur.

Artikel 11

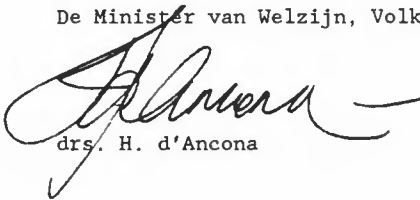
Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling bezwarencommissie verzelfstandiging rijksmuseumseale diensten.

Artikel 12

Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

drs. H. d'Ancona

TOELICHTING

1 Algemeen

In artikel 5 van de Wet verzelfstandiging museale diensten worden de rechtspositionele gevolgen van de overgang van een museale dienst naar een museale stichting geregeld alsmede de mogelijkheden van de personeelsleden bezwaar aan te tekenen tegen een dergelijke overgang en de gevolgen van de beslissingen op bezwaren.

Het meest ingrijpende rechtspositionele gevolg is wel, dat op de datum van overgang de ambtelijke dienstbetrekkingen van rechtswege worden voortgezet in arbeidsovereenkomsten naar burgerlijk recht.

Ieder betrokken personeelslid ontvangt ten minste één maand voor de overgangsdatum schriftelijk bericht over de rechtspositionele gevolgen van de overgang.

Een dergelijk bericht zal informatie bevatten over de aard van het dienstverband met de stichting, de functie die het personeelslid zal vervullen, het salaris en de pensioen- en VUT-regeling. Hoewel een dergelijk bericht geen verrassingen zou mogen bevatten, omdat de strekking van de wet is dat dergelijke zaken zo naadloos mogelijk aansluiten bij de situatie vóór de overgang, is een schriftelijke mededeling die dergelijke aspecten nog eens bevestigt vanuit een oogpunt van rechtszekerheid gewenst.

Binnen één maand na ontvangst van het bericht over de rechtspositionele gevolgen van de overgang kunnen betrokkenen bij de Minister bezwaar aantekenen tegen de overgang naar een op te richten stichting. In dat geval komt op de datum van overgang geen arbeidsovereenkomst tot stand, tenzij het bezwaar tegen de overgang voor de overgangsdatum is ingetrokken. Ook komt van rechtswege geen arbeidsovereenkomst tot stand als de Minister voor de overgangsdatum een bezwaar geheel of gedeeltelijk ongegrond heeft verklaard en het betrokken personeelslid binnen een week na het bericht van ongegrondverklaring aan de Minister kenbaar maakt, geen arbeidsovereenkomst te wensen.

Indien het betrokken personeelslid zijn bezwaren heeft ingetrokken op of na de overgangsdatum komt de arbeidsovereenkomst tot stand op de eerste dag van de volgende maand.

Indien de Minister op of na de overgangsdatum de bezwaren ongegrond heeft verklaard, komt de arbeidsovereenkomst eveneens tot stand op de eerste dag van de volgende maand, tenzij betrokkene gemeld heeft dit niet te wensen. Indien een personeelslid, werkzaam in ambtelijke dienst, wel een arbeidsovereenkomst wenst, doch niet kan instemmen met de gehele of gedeeltelijke ongegrondverklaring van zijn bezwaren, staat voor hem beroep open bij de sector bestuursrecht van de arrondissementsrechtbank. Betreft het een personeelslid, tewerkgesteld op grond van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, dan kan beroep bij de kantonrechter worden ingesteld. Als de Minister op of na de overgangsdatum de bezwaren geheel of gedeeltelijk gegrond heeft verklaard, kan hij beslissen dat een personeelslid niet overgaat in dienst van een stichting, dan wel de betreffende stichting verplichten het personeelslid een arbeidsovereenkomst aan te bieden, waarvan de inhoud in overeenstemming is met zijn beslissing.

De onderhavige regeling geeft uitvoering aan artikel 5, zesde lid, laatste volzin van de wet, op grond waarvan nadere regels gesteld dienen te worden met betrekking tot het onderzoek van bezwaren van personeelsleden van museale diensten die overgaan naar een museale stichting. Omdat in artikel 5 van de wet de bezwarenprocedure is geregeld, met uitzondering van het onderzoek van de bezwaren, is de onderhavige regeling beknopt en beperkt tot het onderzoek van de bezwaren en tot de benoeming, samenstelling, taak, werkwijze en de bevoegdheden van de bezwarencommissie die de Minister adviseert bij beslissingen op bezwaren van personeelsleden.

Daar waar geen termijnen zijn genoemd in de Wet verzelfstandiging rijksmuseale diensten dan wel in deze regeling, zullen de termijnen worden aangehouden zoals die in de Algemene wet bestuursrecht, die op 1 januari 1994 in werking zal treden, zijn aangegeven. Dit betekent dat onder meer binnen tien weken na ontvangst van het bezwaarschrift door de minister een beslissing dient te worden genomen (zie ook toelichting op artikel 10, eerste lid).

2 De bezwarencommissie

De commissie bestaat, inclusief de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter, uit vier leden en één plaatsvervangend lid. Zij worden benoemd door de minister.

Bij het bepalen van de samenstelling, werkwijze en zittingsduur van de bezwarencommissie, zal in het bijzonder aandacht gegeven dienen te worden aan deskundigheid, onafhankelijkheid, betrokkenheid, slagvaardigheid, continuïteit en een evenwichtige samenstelling van mannen en vrouwen.

Het beoordelen van en vervolgens adviseren over bezwaren vereist specifieke deskundigheid. In de eerste plaats komt de toetsing aan vastgelegde regels en afspraken aan de orde, doch daarnaast ook een toetsing aan de strekking van regels en afspraken. Voor het behartigen van dergelijke functies komen het meest in aanmerking personen die ervaring hebben met rechtspraak, eventueel met arbitrage. Uit deze kringen zullen de voorzitter en de vice voorzitter worden gerecruteerd. Daarmee kan dan tevens invulling worden gegeven aan de beoogde onafhankelijkheid die is geregeld in artikel 3, waarvan het derde lid bepaalt dat de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter niet werkzaam mogen zijn bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

De betrokkenheid van de commissie bij personele problemen van de verzelfstandiging wordt nagestreefd door het nauw betrekken van de bijzondere commissie bij de samenstelling van de bezwarencommissie, door de bijzondere commissie het recht toe te kennen van bindende voordracht van twee leden en het plaatsvervangend lid.

Het is in het belang van alle betrokkenen, dat de commissie slagvaardig handelt. Daarom is gekozen voor een zo klein mogelijke omvang. De commissie zal uit vier leden bestaan en dient steeds met tenminste drie leden te adviseren over bezwaren. Eventuele problemen met staken van stemmen, ingeval de commissie voltallig vergadert, zijn bij advies-organen als de onderhavige commissie vooral theoretisch.

In goed functionerende niet politieke adviesorganen wordt niet gestemd en voor het uitzonderlijke geval dat daaraan wel behoefte zou zijn en de stemmen zouden staken, is dit ondervangen in het tweede lid van artikel 4, waarin aan de voorzitter voor dat geval een doorslaggevende stem is toegekend.

Het overgangsproces naar verzelfstandiging verloopt, zo is thans de bedoeling, in twee tranches. De bezwarencommissie brengt, zo enigszins mogelijk, haar adviezen uit kort voor de overgang naar verzelfstandiging. Vooral bij deze eerste tranche zal ervaring worden opgedaan die bij de volgende tranche van nut kan zijn. Daarbij kan de commissie gebruik maken van "jurisprudentie" van eerdere verzelfstandigingen, zoals de adviezen van de bezwarencommissies en besluiten van de Minister bij de verzelfstandiging van het Nederlands Openlucht Museum en bij het Bijzonder Jeugdwerk.

Vanuit het continuïteitsaspect was het voor de hand liggend geweest, de leden en het plaatsvervangend lid te benoemen voor de voor de verzelfstandiging geplande twee jaar. Echter, om de bijzondere commissie de mogelijkheid te geven per tranche andere leden en het plaatsvervangend lid voor te dragen, is gekozen voor de zittingsperiode van één jaar, waarbij er van uitgegaan wordt dat de continuïteit wordt verzekerd door herbenoeming van de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter.

Vacatiegelden en reis- en verblijfskostenvergoedingen voor de leden van de commissie kunnen worden uitgekeerd op basis van het Vacatiegeldenbesluit 1988 en het Reisbesluit Binnenland.

3 Georganiseerd overleg

De bijzondere commissie, de sectorale dienstcommissie en het instellingenoverleg, stemmen in met deze regeling.

4 Artikelsgewijze toelichting

Artikel 8, eerste en tweede lid.

Krachtens artikel 5, tweede lid, laatste volzin, van de wet wordt aan ieder personeelslid dat overgaat in dienst van een stichting, tenminste één maand voor de overgangsdatum mededeling gedaan van de rechtspositionele gevolgen van deze overgang.

Het is niet denkbeeldig, dat bij het opstellen van enige honderden van dergelijke mededelingen, fouten gemaakt worden, te typeren als administratieve onvolkomenheden.

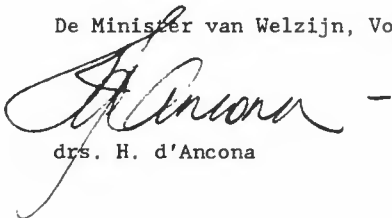
Dergelijke administratieve onvolkomenheden, als een komma op de verkeerde plaats in een getal of een onjuist salarisschaalnummer, nopen de ontvanger van de mededeling tot het aantekenen van bezwaar.

Om te voorkomen dat dergelijke bezwaren aan de commissie worden voorgelegd is bepaald, dat het bezwaarschrift wordt ingediend bij de directeur. Indien van een onvolkomenheid als bedoeld sprake is, zal de directeur doorgaans in staat zijn te zorgen voor correctie daarvan, waarna de indiener van het bezwaarschrift tot intrekking kan overgaan. Als de directeur meent dat geen sprake is van bedoelde onvolkomenheid of als de indiener toch niet tot intrekking wil overgaan, dan stuurt de directeur het bezwaarschrift direct door naar de commissie.

Artikel 10, eerste lid.

Zo enigszins mogelijk worden bezwaren voor de datum van overgang afgehandeld. Op grond van de wet wordt aan ieder personeelslid ten minste één maand voor de overgangsdatum schriftelijk mededeling gedaan van de rechtspositionele gevolgen van de overgang. Het personeelslid krijgt één maand de tijd om bezwaren in te dienen.

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

drs. H. d'Ancona

G E B O U W E N

Het vraagstuk van de eigendom

Lang is gedelibereerd over de vraag of de museale gebouwen in eigendom aan de stichtingen zouden moeten worden overgedragen. In Groot-Brittannië is dit wel gebeurd. Voor de stichtingen zou door de eigendomsverkrijging een aantrekkelijk onderpand voor leningen ter beschikking komen. Ook zou de eigendomsoverdracht betekend hebben dat er een einde zou komen aan de door sommigen als belemmerend ervaren gedwongen winkelnering bij de Rijksgebouwendienst (RGD). Uiteindelijk is besloten de eigendom van de gebouwen bij het rijk te laten. De volgende overwegingen speelden daarbij een rol.

Voor de gebouwen die aan de staat zijn vermaakt behoort eigendomsoverdracht niet tot de mogelijkheden. Belenen leidt tot rente en aflossingsverplichtingen. Zolang de musea nog voor 80 tot 90% door de staat bekostigd worden, zouden deze verplichtingen toch direct of indirect in belangrijke mate door de staat moeten worden opgebracht. En wat als een stichting niet aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen? Het museumgebouw verkopen? Waar moeten de collecties dan naar toe? De overweging dat de musea voor het overgrote deel gehuisvest zijn in onderhouds- en calamiteitsgevoelige monumenten, heeft zeker bijgedragen tot het besluit van blijvende rijkseigendom. De RGD, thans en ook in de toekomst belast met het bouwkundig beheer, is daarvoor bij uitstek deskundig. Tenslotte is in het kader van het Deltaplan voor het cultuurbehoud door de ministers van wvc en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (waartoe de RGD behoort) besloten om voor verbetering van de passieve conservering in de komende 10 jaar een belangrijk bedrag beschikbaar te stellen. De continuering van de bemoeienis van de RGD was ook uit dit oogpunt van belang.

Overigens heeft de minister van wvc aan de Tweede Kamer laten weten dat de

randvoorwaarde van niet-vervreemding van gebouwen geldt op het moment van verzelfstandiging. In de toekomst zou, aldus de minister, een uitzondering gemaakt kunnen worden voor gebouwen die niet tot het nationale culturele erfgoed gerekend worden.

Het beheer van de gebouwen

Een van de voordelen van de overdracht in eigendom aan de stichtingen zou zijn geweest dat aan de tamelijk complexe beheerssituatie van rijksgebouwen een einde zou zijn gemaakt.

De Dienst der Domeinen van het ministerie van Financiën heeft op grond van de Comptabiliteitswet het privaatrechtelijk beheer. Domeinen koopt en verkoopt, betaalt de zakelijke lasten en sluit contracten met onderhuurders af. De RGD is verantwoordelijk voor het bouwkundig beheer. Dat wil zeggen bouw, verbouwing, restauratie en onderhoud. De budgetten daarvoor staan op de begroting van deze dienst. Het vakdepartement en de musea zijn verantwoordelijk voor het zakelijk beheer. De musea zijn de gebruikers en het departement moet de noodzaak van wijzigingen in het gebruik aangeven en aantonen. wvc heeft voor dit laatste een centrale afdeling Gebouwen, Huisvesting en Veiligheid.

Om de situatie, vooral uit het oogpunt van bedrijfsvoering bij de museale instellingen, beter hanteerbaar te maken, is voor de gebouwen de volgende regeling getroffen:

- de gebouwen worden door de staat aan de stichtingen verhuurd. Domeinen en RGD treden gezamenlijk op namens de staat;
- onderverhuur is een zaak van de instelling. Deze onderverhuur moet passen in de statutaire doelstelling van de stichting;
- het eigenaarsonderhoud wordt door de RGD verzorgd. 5-Jarige voortschrijdende onderhoudsplannen worden in overleg met de instelling opgesteld;
- investeringen voor nieuwbouw en verbouwingen lopen via de gebruikelijke procedure van het meerjarenplan rijkshuisvesting (MPR).

Inhuurgeving

Om tot uitdrukking te brengen dat ook de gebouwen een kostenfactor vormen in de museale exploitatie en bedrijfsvoering, worden zij in huur gegeven in plaats van om niet beschikbaar gesteld. Het model-huurcontract, dat tijdens de behandeling van het wetsvoorstel aan de Tweede Kamer is overgelegd, is als bijlage bij dit hoofdstuk gevoegd. De huurprijs is door een externe taxateur vastgesteld. De marktwaarde – en niet bijvoorbeeld vervangingswaarde of restwaarde – is uitgangspunt. Herijking vindt eens in de vier jaar plaats (art. 2 lid 3). De totale huursom wordt op het moment van verzelfstandiging structureel aan het wvc-budget

voor de musea toegevoegd. wvc stelt deze middelen via de bekostiging van museale activiteiten ter beschikking aan de instellingen. De huur vormt een onderdeel van de totale exploitatiekosten van de instelling. De huur wordt betaald aan Domeinen en komt op die manier weer terug in de schatkist van het rijk. Alleen op deze manier kan de economische waarde van de museale gebouwen tot uitdrukking worden gebracht. Bovendien stelt deze handelwijze de musea in staat bij voortdurende onderhoudsproblemen een ander instrument te hanteren dan nog maar weer eens te verzoeken de boel in orde te brengen, namelijk de huurbetaling op te schorten.

Onderhuur

In musea komt het veel voor dat de exploitatie van winkels en horeca-voorzieningen wordt uitbesteed. Hierboven is vermeld dat dat tot dusver gebeurt door de Dienst der Domeinen van het ministerie van Financiën. In de nieuwe situatie is daar een einde aan gekomen. De bevoegdheid tot onderhuur is in handen van de huurder gelegd (art. 6 lid 1). Ook de opbrengsten van onderhuur gaan niet langer naar Financiën, maar komen ten goede aan de instelling. Natuurlijk moet de onderhuur in overeenstemming zijn met het statutaire doel van de instelling. Als voorbeelden worden in het model-huurcontract genoemd: restaurant, cafetaria, boek- of souvenirwinkel, congressen en evenementen. In andere gevallen moet vooraf toestemming van Domeinen worden gevraagd. Wel moet de huurder het contract dat hij met de onderhuurder heeft gesloten aan Domeinen overleggen. Dit stelt deze dienst in staat na te gaan of essentiële bepalingen uit het huurcontract ook doorgegeven worden aan de onderhuurders.

Onderhoud

Het eigenaarsonderhoud van de museale gebouwen blijft in handen van de Rijksgebouwendienst. In de regeling taakverdeling rijkshuisvesting (RTR'91), die bij het huurcontract is gevoegd, is in gezamenlijk overleg tussen de musea en de RGD vastgesteld welke onderhoudswerkzaamheden tot de taak van de RGD wordt gerekend en welke tot die van de gebruiker. Op de begroting van de RGD worden de onderhoudsbudgetten van de voormalige rijksmusea zichtbaar gemaakt. Voor de uitvoering van het eigenaarsonderhoud wordt in overleg met de huurder een voortschrijdend 5-jaren onderhoudsplan opgesteld. Op deze manier kunnen de museale en bouwkundige werkzaamheden ook in de tijd op elkaar worden afgestemd. Tot slot is een bepaling opgenomen (art. 12 lid 4) die het de huurder mogelijk maakt om ter voorkoming of beperking van schade noodzakelijke maatregelen te treffen voor rekening van de verhuurder. Dit ter voorkoming van eventuele schade aan de collectie en van verstoring van de bedrijfsvoering.

MODEL-HUUROVEREENKOMST MUSEALE GEBOUWEN EN TERREINEN

De ondergetekenden:

1. de Staat der Nederlanden, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door:
 - a. ***, hoofd van de regio *** van de regionale directie Domeinen *** te ***, voor wat betreft de verhuring, hiertoe gemachtigd door de Staatssecretaris van Financiën bij brief van ***, hierna te noemen de Staat of de verhuurder;
 - b. ***, directeur van de regionale directie *** van de Rijksgebouwendienst, hierna te noemen de Rijksgebouwendienst, voor wat betreft de artikelen 11, 12 en 13 van deze overeenkomst;

en

2. ***, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door ***, hierna te noemen de huurder,

komen overeen:

De Staat verhuurt aan de huurder, die in huur aanneemt ***, gelegen aan *** te ***, kadastraal bekend gemeente ***, groot ***.

De volgende bepalingen en bedingen zijn van toepassing op de verhuring:

Artikel 1 Duur en ingangsdatum

1. De verhuring gaat in op *** en vindt plaats voor een periode van dertig jaar.
2. Deze overeenkomst eindigt, ongeacht de in lid 1 vermelde duur, op dezelfde dag, waarop de tussen de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en de huurder gesloten beheersovereenkomst met betrekking tot de collectie eindigt, zonder dat hiervoor enige opzegging of andere nadere rechtshandeling nodig is.

Artikel 2 Huurprijs

1. De jaarlijkse huurprijs bedraagt, behoudens later eventueel tussen partijen overeen te komen wijzigingen daarvan, *** gulden (f.***), exclusief eventueel verschuldigde BTW, verschijnende op 1 juli van elk jaar, voor het eerst op ***.
2. De huurprijs kan voor de eerste maal worden herzien op ***.
3. De huurprijs wordt telkens na verloop van vier jaren op verzoek van de Staat of de huurder herzien, indien het bedrag van de huurprijs niet langer een gelijkwaardige tegenprestatie is te achten voor het genot van het gehuurde.

Bij herziening blijven de voor rekening van de huurder aangebrachte verbeteringen en de bij goed gebruik vermijdbare waardeverminderingen van het gehuurde buiten beschouwing.

4. De partij die herziening van de huurprijs wenst, is verplicht dit tenminste drie maanden voor het einde van de in het derde lid bedoelde periode bij aangetekende brief aan de andere partij te kennen te geven. De vaststelling van de nieuwe huurprijs geschiedt zo veel mogelijk in onderling overleg.
5. Indien partijen één maand voor het verstrijken van de in het derde lid bedoelde periode niet hebben overlegd of na overleg geen overeenstemming hebben verkregen, zal de huurprijs, onverminderd het bepaalde in artikel 22, eerste lid, bindend worden vastgesteld door drie deskundigen overeenkomstig het bepaalde in artikel 22.

Artikel 3 Tijdstip en wijze van betaling huurprijs

1. De huurder is verplicht de huurprijs te betalen op de door de Staat aan te geven wijze en vóór of uiterlijk op *** van elk jaar.
2. De betaling van de huurprijs en alle andere bedragen die de huurder uit hoofde van de huurovereenkomst is verschuldigd, moet plaatsvinden door storting of overschrijving op postrekening *** ten name van ***, zoveel mogelijk met gebruikmaking van de aan de huurder toegezonden acceptgiro en binnen één maand na het tijdstip van opeisbaarheid.
3. In het bedrag van de eerste acceptgiro zijn begrepen de huurprijs die is verschuldigd over het tijdvak ***, bedragende *** gulden (f ***), en de eventueel sindsdien verschenen termijn(en).
4. Door toezending van een acceptgiro of betaling van de huurprijs na het einde van de huurovereenkomst of na het tijdstip waarop de huurprijs kan worden herzien, ontstaat geen recht op verlenging van de huurovereenkomst respectievelijk op een ongewijzigde huurprijs voor de nieuwe periode.
5. Betalingen ter zake van de huurovereenkomst strekken in de eerste plaats in mindering van de kosten, vervolgens in mindering van de verschenen rente en tenslotte in mindering van de hoofdsom en de lopende rente.
6. De huurder is niet bevoegd hetgeen hij uit hoofde van de huurovereenkomst is verschuldigd, te verrekenen met vorderingen die hij uit anderen hoofde op de Staat heeft.
7. De Staat is te allen tijde bevoegd de overeengekomen wijze waarop de uit de huurovereenkomst voortvloeiende betalingen moeten worden verricht door een enkele aan de huurder gerichte mededeling te wijzigen.

Artikel 4 Huurjaar

Het huurjaar loopt van *** tot en met *** daaropvolgend.

Artikel 5 Aanvaarding

1. De huurder kent het gehuurde volledig en aanvaardt dit in de staat van onderhoud waarin het zich ten tijde van de aanvang van de huurovereenkomst bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heersende en lijdende erfdienstbaarheden.
2. De vermelding van oppervlakte, belendingen, vorm, aard of ligging van het gehuurde is slechts als aanduiding bedoeld, zonder dat het gehuurde hieraan hoeft te beantwoorden. Partijen hebben mitsdien nimmer enige aanspraak op wijziging van de huurovereenkomst of op enige schadevergoeding, indien de gedane opgave van oppervlakte, belendingen, vorm, aard of ligging van het gehuurde niet met de werkelijkheid blijkt overeen te komen.

Artikel 6 Bestemming, gebruik en onderhuur

1. De huurder moet het gehuurde gebruiken voor museale doeleinden.
In afwijking van het bepaalde in artikel 11 is de huurder bevoegd tot onderverhuur in overeenstemming met zijn statutaire doel (zoals restaurant, cafetaria, boek- of souvenirwinkel, congressen en evenementen), op de voet van het bepaalde in deze overeenkomst.
Tevens is de huurder bevoegd eventueel op het object staande dienstwoningen zelf te verhuren, op de voet van het bepaalde in deze overeenkomst. De toestemming als bedoeld in artikel 11 lid 1 wordt geacht te zijn verleend voor de in dit lid bedoelde onderverhuringen.
2. De huurder zendt terstond na het aangaan van de onderhuurovereenkomst een afschrift van de akte aan voornoemd hoofd van de regio *** van de regionale directie Domeinen ***.

Artikel 7 Gebruik overeenkomstig bestemming; gedoogplicht

1. De huurder is verplicht het gehuurde als een goed huurder te gebruiken overeenkomstig de in artikel 6 aangegeven bestemming en het in zodanige staat te houden en onderhouden dat het deze bestemming kan dienen.
2. De huurder mag op het gehuurde slechts die opstallen en beplantingen bouwen, aanleggen en behouden, voor het aanbrengen waarvan schriftelijk van de Staat toestemming is verkregen en een eventueel benodigde publiekrechtelijke vergunning is verstrekt.
3. Het is huurder niet geoorloofd in, op of aan het gehuurde werkzaamheden of handelingen te verrichten of na te laten waardoor gevaar, schade of hinder dan wel aantasting van het milieu, waaronder die van de bodem- of de volksgezondheid, wordt of kan worden veroorzaakt.
Alle schade die door handelen of nalaten door of vanwege de huurder ontstaat - waaronder de kosten van eventueel noodzakelijke bodemsanering - is voor rekening van de huurder.
4. De huurder is niet bevoegd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Staat in, op of aan het gehuurde of de daarop aanwezige opstallen reclame toe te laten of aan te brengen.

Dit geldt niet voor reclame met betrekking tot het door de huurder in of op het gehuurde uitgeoefende bedrijf conform de in artikel 6 vermelde bestemming.

5. De huurder is verplicht na vanwege de Staat gedane aanzegging binnen een daarbij vast te stellen termijn alle zonder vergunning of toestemming geplaatste opstallen en beplantingen of reclame te verwijderen en de eventuele toegebrachte schade te herstellen.
Indien hij in gebreke blijft een en ander tijdig te verrichten, kan dit zonder rechtelijke machtiging geschieden vanwege de Staat op kosten van de huurder.
6. De huurder is niet bevoegd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Staat uit het gehuurde grind, zand, of andere bodemspecie te onttrekken of zoden te steken en weg te voeren of bodemspecie te storten op het gehuurde.
Hij is verplicht tot herstel in de vorige toestand en tot schadevergoeding. Indien de huurder in gebreke blijft een en ander tijdig te herstellen, kan dit zonder rechterlijke machtiging geschieden vanwege de Staat op kosten van de huurder.

Artikel B Cessie huurovereenkomsten

De Staat draagt hierbij alle bestaande huurovereenkomsten met betrekking tot het gehuurde, zoals vermeld in de aan deze akte gehechte bijlage A over aan de huurder.

De verhuurder cedeert aan de huurder, die in cessie aanneemt alle uit die huurovereenkomsten voortvloeiende rechten en verplichtingen.

Het hoofd van de regio *** van de regionale directie Domeinen *** verplicht zich tijdig, dat wil zeggen voor het verstrijken van de eerste huurtermijn, deze overeenkomst te betekenen aan de huurders.

Artikel 9 Beschadiging opstallen en beplantingen van de Staat

1. De huurder is verplicht opstallen en beplantingen, eigendom van de Staat, die tengevolge van de uitoefening van het huurrecht worden beschadigd, op zijn kosten op eerste aanschrijving binnen de daarbij bepaalde termijn te herstellen ten genoegen van de Staat. Indien de huurder in gebreke blijft, is de Staat bevoegd het nodige te doen verrichten op kosten van de huurder, zonder dat daartoe rechterlijke machtiging is vereist.
2. De huurder doet afstand van alle aanspraken die hij tegenover de Staat zou kunnen doen gelden wegens schade bij de uitoefening van het huurrecht door welke oorzaak ook ontstaan. Hij vrijwaart de Staat voor alle vorderingen die anderen doen gelden tot vergoeding van schade die met de uitoefening van het recht in verband staat.
3. In dit artikel wordt onder uitoefening van het huurrecht mede verstaan opruiming van wat in, op of boven het gehuurde aanwezig is.

Artikel 10 Aansprakelijkheid voor schade; vrijwaringsplicht

1. De huurder is aansprakelijk voor schade van welke aard dan ook aan het gehuurde, die is ontstaan door een hem toe te rekenen tekortkomen in de nakoming van enige verplichting die uit de huurovereenkomst voortvloeit.
De huurder is jegens de Staat op gelijke wijze aansprakelijk voor gedragingen van hen die zich met zijn goedvinden in of op het gehuurde bevinden.
2. De huurder is aansprakelijk voor schade -van welke aard ook-welke met en/of door het gehuurde en/of de zich daarop bevindende opstallen aan de Staat en/of derden wordt toegebracht.
3. De huurder vrijwaart de Staat voor aanspraken welke derden jegens de Staat mochten doen gelden terzake van het in het vorige lid bedoelde schade.

Artikel 11 Onderhuur, overdracht huurovereenkomst en wijziging gehuurde

1. De huurder is niet bevoegd, behoudens met voorafgaande schriftelijk toestemming van de Staat:
 - a. het gehuurde geheel of gedeeltelijk onder te verhuren of op enige wijze in gebruik en genot af te staan, anders dan bedoeld in artikel 6 lid 1;
 - b. de huurovereenkomst of de rechten daaruit aan derden af te staan of over te dragen;
 - c. de gedaante of de bestaande inrichting van het gehuurde te wijzigen;
 - d. opstallen te stichten of af te breken.
2. De toestemming als bedoeld in lid 1 onder c en d dient behalve aan de Staat(Domeinen) tevens aan de Staat(Rijksgebouwendienst) te worden gevraagd.

Artikel 12 Onderhoud

1. Het onderhoud van het gehuurde vindt plaats overeenkomstig de Regeling Taakverdeling Rijkshuisvesting (RTR'91). Daarin ware voor afnemer te lezen comparant sub 2.
De RTR '91 is als bijlage bij deze akte gevoegd.
2. De Staat(Rijksgebouwendienst) stelt in overleg met de huurder een voortschrijdend 5-jaren onderhoudsplan op, uiterlijk op 1 november van het jaar, voorafgaand aan de planperiode.
3. De huurder is verplicht de verhuurder onmiddellijk op de hoogte te stellen indien schade dreigt te ontstaan of is ontstaan of indien zich een gebrek mocht openbaren aan het gehuurde.
Hij is voorts verplicht naar vermogen alle noodzakelijke maatregelen te treffen ter voorkoming of beperking van schade aan het gehuurde, waaronder begrepen schade als gevolg van calamiteiten alsmede het verhelpen of voorkomen van gebreken waardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering van het museum of de collectie gevaar loopt, voorzover daaruit geen schade voortvloeit aan de interieurarchitectuur.
Indien maatregelen worden getroffen wordt dit terstond aan de Staat(Rijksgebouwendienst) gemeld.
Alle redelijke kosten, die voortvloeien uit deze maatregelen en die tot het eigenaarsonderhoud behoren zijn voor rekening van de Staat (Rijksgebouwendienst).

Artikel 13 Inspectierapport bij aanvang huurovereenkomst

Teneinde vast te stellen in welke staat het gehuurde zich bij aanvang van de huurovereenkomst bevindt zal een gezamenlijk inspectierapport conform de systematiek van de Rijksgebouwendienst worden opgesteld door de Rijksgebouwendienst en de huurder.

Het inspectierapport is als bijlage *** bij deze akte gevoegd.

Artikel 14 Einde huurovereenkomst

De overeenkomst eindigt door:

- a. wederzijds goedvinden;
- b. het verstrijken van de in artikel 1, eerste lid, vermelde duur;
- c. beëindiging van de in artikel 1, tweede lid, bedoelde beheersovereenkomst.

Artikel 15 Opleveren gehuurde

1. De huurder is bij het einde van de huurovereenkomst verplicht het gehuurde, behoudens het bepaalde in lid 2, in de oorspronkelijk toestand ten genoegen van de Staat op te leveren. Bij gebreke daarvan geschieden de nodige voorzieningen vanwege de Staat op kosten van de huurder, zonder dat daartoe rechterlijke machtiging is vereist, en blijft de huurprijs verschuldigd tot het tijdstip waarop de nodige voorzieningen zijn verricht.
2. De huurder heeft geen recht op vergoeding voor hetgeen door hem aan het gehuurde mocht zijn aangebracht, tenzij anders tussen partijen wordt overeengekomen.
3. Indien de Staat opruiming van de bij het einde van de huurovereenkomst zich nog op of in het gehuurde bevindende opstallen of beplantingen niet verlangt, blijven deze zijn eigendom zonder dat hij tot vergoeding is gehouden, tenzij anders door partijen wordt overeengekomen.

Artikel 16 Uitsluiting stilzwijgende verlenging

Indien de huurder na het einde van de huurovereenkomst in het bezit is gebleven van het gehuurde, zal daardoor niet een nieuwe huurovereenkomst ontstaan.

Artikel 17 Nakoming en tenuitvoerlegging

1. De Staat is te allen tijde bevoegd, nakoming te vorderen van de ingevolge de overeenkomst op de huurder rustende verplichtingen. In dat kader is de Staat bevoegd de huurder te allen tijde aanwijzingen te geven met betrekking tot de naleving van de op de huurder rustende verplichtingen. De huurder is gehouden deze aanwijzingen onverwijld op te volgen.
2. Bij niet-nakoming van de op de huurder rustende verplichtingen is de huurder verplicht op eerste aanzegging van de Staat hetgeen in strijd met die verplichting is verricht teniet te doen, c.q. de veroorzaakte schade te herstellen.

3. De Staat is zonder rechterlijke machtiging gerechtigd hetgeen in strijd met een verplichting ingevolge de overeenkomst is verricht of nagelaten, teniet te doen c.q. datgene te bewerkstelligen waartoe nakoming van die verplichting zou hebben geleid. De kosten die hierdoor door of vanwege de Staat worden gemaakt komen ten laste van de huurder. Een en ander geldt onverminderd het recht van de Staat om vervangende en/of aanvullende schadevergoeding te vorderen c.q. de huurovereenkomst door opzegging te beëindigen.

Artikel 18 Tekortkoming in de nakoming

Indien de huurder tekortschiet in de nakoming van een in de voorwaarden neergelegde verplichting, is hij in verzuim zonder dat daartoe ingebrekestelling nodig is.

Artikel 19 Buitengerechtelijke kosten

1. Indien de huurder of de Staat tekortschiet in de nakoming van een in de voorwaarden neergelegde verplichting waardoor schade ontstaat in de zin van artikel 96, tweede lid van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, is de partij die tekortschiet verplicht deze schade te vergoeden.
2. Ter zake van de bepaling van de in het eerste lid bedoelde schade geldt ten aanzien van de kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte dat deze worden vastgesteld overeenkomstig het incassotarif zoals dat door de Orde van Advocaten is vastgesteld, een en ander behoudens voor zover in het gegeven geval krachtens artikel 57, zesde lid, van het Wetboek Burgerlijke Rechtsvordering de regels betreffende proceskosten van toepassing zijn.

Artikel 20 Opschortingsbevoegdheid

De huurder is niet bevoegd de nakoming van de verplichting tot betaling van de huurprijs en de overige voor hem uit de huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen op te schorten op grond dat de Staat niet nakomt, tenzij het betreft een voor de Staat uit de overeenkomst voortvloeiende hoofdverplichting.

Artikel 21 Toestemming

1. In de gevallen waarin de voorafgaande schriftelijke toestemming van de Staat is vereist, is de huurder verplicht de door de Staat in verband hiermee verlangde gegevens te overleggen en is de Staat bevoegd aan de toestemming voorwaarden te verbinden.
2. Het verleend zijn van toestemming laat onverlet de op grond van wet- of regelgeving of andere overeenkomsten bestaande verplichtingen van de huurder om vergunning of toestemming te vragen.
3. Het verleend zijn van toestemming ontslaat de huurder niet van de verplichting om andermaal toestemming te vragen zodra dit nodig is en verplicht de Staat niet tot het verlenen van toestemming in een dergelijk geval.

4. Het verleend zijn van toestemming ontslaat de huurder niet van een behoorlijke nakoming van de voor hem uit de huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen, terwijl de Staat door het verlenen van toestemming geen risico of aansprakelijkheid aanvaardt.

Artikel 22 Deskundigen

1. De partij die benoeming van deskundigen wenst, brengt de andere partij hiervan schriftelijk op de hoogte, waarna deze gedurende een maand het recht heeft om voor beslechting van het geschil door de bevoegde rechter te kiezen. Deze keuze geschiedt door een schriftelijke kennisgeving aan de andere partij. Men wordt geacht in te stemmen met de beslechting van het geschil bij bindend advies op de voet van dit artikel wanneer men een termijn van één maand ongebruikt laat voorbijgaan.
2. Deskundigen worden zo mogelijk in onderling overleg aangewezen. Indien partijen hierover geen overeenstemming verkrijgen worden de deskundigen op verzoek van de meest gerede partij benoemd door de kantonrechter binnen wiens ressort het gehuurde of het grootste gedeelte ervan is gelegen.
3. De deskundigen onderwerpen zich aan de voorwaarden door aanvaarding van hun benoeming.
4. Indien de deskundigen tot een verschillend resultaat komen, zal het gemiddelde gelden als het vast te stellen bedrag.
5. De beslissing van de deskundigen wordt gemotiveerd en schriftelijk gegeven en heeft kracht van bindend advies.
6. De kosten van vaststelling door deskundigen worden door partijen ieder voor de helft gedragen. In het geval als bedoeld in artikel 2, derde lid, komen zij ten laste van de partij die de herziening heeft verzocht indien de verhoging of verlaging van de huurprijs minder dan vijf procent (5%) van de laatst geldende huurprijs bedraagt.

Artikel 23 Plaatsopneming

1. De Staat is bevoegd te doen nagaan of de huurder heeft voldaan aan de voor hem uit de huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen.
2. De Staat deelt de huurder het tijdstip waarop de plaatsopneming wordt gehouden tijdig mee.
3. De daartoe door de Staat aangewezen personen hebben vrije toegang tot het gehuurde en de daarop aanwezige opstallen. Voor zover mogelijk geven zij de huurder bij hun komst kennis van hun aanwezigheid op het gehuurde.
4. Het te eniger tijd niet uitoefenen van de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid doet niet af aan het uitoefenen van de rechten die de Staat heeft indien de huurder de voor hem uit de huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen niet nakomt.

5. Ingeval de Staat wil overgaan tot verkoop of verhuring van het gehuurde aan anderen, is de huurder verplicht het perceel naar plaatselijk gebruik ter bezichtiging te stellen.

Artikel 24 Lasten en belastingen

1. De zakelijke lasten en belastingen die ter zake van het gehuurde en de daarop aanwezige opstallen worden geheven, komen met ingang van de dag waarop de huurovereenkomst is ingegaan, ten laste van de huurder, voorzover deze ingevolge de wet of verordening ten laste van de huurder dienen te komen, ongeacht aan wie de aanslag wordt opgelegd.

Dit betekent dat onder meer voor rekening van de huurder komen:

- a. de onroerende-zaakbelasting ter zake van het feitelijk gebruik van het gehuurde, ongeacht aan wie de aanslag wordt opgelegd;
 - b. overige belastingen, precario rechten, rioolrechten, lasten en retributiën ter zake van het gehuurde en van zaken van de huurder;
 - c. de milieubeschermingsheffingen waaronder de verontreinigingsheffing oppervlaktewateren en de bijdrage in de zuiveringskosten afvalwateren en bedragen uit hoofde van milieubescherming in enig andere heffing.
2. Alle boeten, vergoedingen enzovoort wegens overtreding van enige wet of verordening, door toedoen, nalaten of onvoorzichtigheid van de huurder en/of van hen die met zijn toestemming op of in het gehuurde aanwezig zijn, verschuldigd, komen ten laste van de huurder, ook indien zij ingevolge de wet of verordening ten laste van de Staat komen.

Artikel 25 Kosten electriciteit, gas en water

De kosten van het gebruik van electriciteit, gas, water, verwarming en eventueel antennesysteem, met inbegrip van meterhuur en de kosten van aansluiting, zijn voor rekening van de huurder.

Artikel 26 Mededelingen; domicilie

Buitengerechtelijke mededelingen van en aan de Staat moeten, voor zover niet anders is bepaald, worden gedaan bij aangetekende brief door en aan hem die de Staat ter zake van de huurovereenkomst vertegenwoordigt.

Artikel ***

(Hier kunnen de bij de aanvang van de huurovereenkomst bekende lasten en erfdiensbaarheden worden vermeld. Tevens kunnen hier bijzondere bepalingen worden opgenomen die betrekking hebben op deze verhuring.)

Aldus in drievoud opgemaakt en ondertekend te respectieve woonplaatsen,

de ***.

Voor de Staat:

1a. ***

1b. ***

De huurder:

FINANCIËN

Fiscale gevolgen

De fiscus heeft in dit verzelfstandigingsconcert een flinke partij meegeblazen. Vennootschapsbelasting en het successie- en erfrecht hebben de uiteindelijk gekozen rechtsvorm, de stichtingsvorm, in belangrijke mate bepaald. Omzetbelasting was mede een overweging om de voorgenomen wijze van bekostiging in de vorm van output-contracten niet door te laten gaan. Bij de voorbereiding van het wetsontwerp is uitvoerig overleg gevoerd met het ministerie van Financiën over al deze onderwerpen. Vrijstelling van vennootschapsbelasting bleek wel mogelijk voor museale instellingen die in stichtingen zijn ondergebracht. Naamloze vennootschappen, volgens Financiën de rechtsvorm bij uitstek die gericht is op het maken van winst, genieten deze vrijstelling niet.

Verkrijgingen door de staat zijn vrijgesteld van successie- en schenkingsrechten. Op grond van artikel 67 van de Successiewet 1956 kan de minister van Financiën kwijtschelding verlenen in bepaalde gevallen. Die bepaling geldt wel voor stichtingen en verenigingen, maar niet voor de nv.

Omzetbelasting (btw) is een hoofdstuk apart. Musea zijn daarvan vrijgesteld, voorzover zij gelegenheid geven tot het bezichtigen van openbare collecties. Daarin komt als gevolg van de verzelfstandiging geen verandering. Verandering in het btw-regime zou wel plaats kunnen vinden als het rijk de museale produkten van de stichtingen zou gaan 'kopen' middels zogenaamde output-contracten. Alle reguliere en grotendeels door wvc bekostigde taken van musea, zoals het behoud en beheer van collecties, het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, het maken van tentoonstellingen zouden in dat geval btw-plichtig kunnen worden. Dit zou een slordige 20 mln gaan kosten. Voldoende redenen om de bekostiging van rijkswege onder het reguliere subsidie-regime te brengen.

Budgettair neutraal

Veel museale medewerkers vreesden dat verzelfstandiging weinig meer was dan een nieuwe loot aan de bezuinigingsboom die vanaf het begin van de jaren tachtig een donkere schaduw over de overheidsfinanciën wierp. De randvoorwaarde van budgettaire neutraliteit nam veel kou uit de lucht. Er zou niet meer, maar zeker ook niet minder rijksgeld voor de museale instellingen beschikbaar komen.

Maar hoeveel geld er nu precies beschikbaar was, is niet zo gemakkelijk vast te stellen. Op de rijksbegroting van wvc voor 1994 prijkt onder art. 18.01 een bedrag van ruim 79 mln gulden voor 'musea'. Uit de artikelsgewijze toelichting blijkt dat hiervan bijna 42 mln bestemd is voor de rijksmuseale diensten. Maar dat betreft alleen de materiële uitgaven, waarin bijvoorbeeld geen onderhoudskosten voor gebouwen zijn opgenomen. Die staan immers op de begroting van vrom/rgd. Ook de investeringsmiddelen voor gebouwen zijn op deze begroting te vinden. De uitgaven voor zakelijke lasten, zoals de onroerendgoedbelasting staan weer op een andere begroting, nl. die van Financiën/Domeinen. Ook de kosten van het personeel vallen niet onder dit artikel. Daarvoor moeten we naar art. 16.01 dat een bedrag van ruim 157 mln aangeeft. Uit de artikelsgewijze toelichting blijken wel de uitgaven voor alle rijksdiensten van culturele zaken (ruim 124 mln), maar niet die voor de rijksmuseale diensten. Navraag wijst uit dat daarmee een bedrag van ruim 84 mln is gemoeid. Maar daarin zijn weer niet begrepen de wachtgelden voor (ex-) museale medewerkers. Om de zaak nog verder te compliceren moet tenslotte nog worden vermeld dat de inkomsten van de museale diensten op aparte begrotingsartikelen van wvc en Financiën/Domeinen worden vermeld.

Kortom, het is niet eenvoudig vast te stellen wat de hoogte is van de budgetten die onder de randvoorwaarde budgettair neutraal vallen.

wvc zal in de toekomst jaarlijks een integraal budget aan elk van de 21 verzelfstandigde museale instellingen beschikbaar stellen. Voor deze instellingen gezamenlijk zal het van rijkswege beschikbare budget volgens een ruwe schatting bedragen:

29	mln huidig materieel minus ontvangsten
98	mln huidig personeel plus bruto opdruk
25	mln gebouwen onderhoud en investeringen

152 mln totaal

Uiteraard is dit gebaseerd op de huidige situatie en inzichten. Pas als de laatste dienst verzelfstandigd is, kan een meer precieze berekening worden gemaakt.

Personeel

De overgang van het personeel van de ambtelijke naar de privaatrechtelijke rechtspositie heeft aanzienlijke financiële gevolgen. Bij de berekening van de salarissen in de private sector worden namelijk een aantal posten meegenomen die in de ambtelijke sector achterwege blijven. Dit betreft met name premies voor sociale verzekeringen in verband met ziekte, werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Ook voor de VUT-kosten is in de ambtelijke sfeer maar in beperkte mate een voorziening getroffen. Al naar gelang de berekeningswijze betekent dit dat de brutoloon som na verzelfstandiging 10 tot 15% hoger uitvalt. In de hierbovenvermelde schatting is overigens van de private situatie uitgegaan. Veelvuldig is de vraag gesteld of dit hogere bedrag ook betekent dat de randvoorwaarde budgettair neutraal zal worden aangetast. Hoewel ook op dit punt nog niet de laatste zekerheid kan worden gegeven, is het antwoord: nee. Een deel van de hogere kosten die verband houden met de Ziektewet komen weer aan de inkomstenkant terug in de vorm van ziektewet-uitkeringen. Daarnaast is er als tegenhanger van de ww-premie de ambtelijke wachtgeld-voorziening. De ambtelijke arbeidsongeschiktheidsverzekering is als invaliditeitspensioen in het ABP ondergebracht. Binnen dit uiterst ingewikkelde complex van sociale fondsen, pensioenfondsen en begrotingsfondsen is voor dit probleem van verhoging van bruto-loonkosten een oplossing gevonden, zonder dat de randvoorwaarde van budgettaire neutraliteit geweld aangedaan hoeft te worden.

Aansprakelijkheid

Het is bekend dat het rijk zich in het algemeen niet verzekerd voor de kosten van wettelijke aansprakelijkheid. Ook verzekeraars met diefstal en brand in hun portefeuille heeft het rijk weinig te bieden. Voor de gebouwen en collecties, voorzover deze tenminste onder rijksverantwoordelijkheid vallen, blijft dit ook na de verzelfstandiging het geval. De directies zullen zich er echter op moeten beraden of dit verzekeringsloze tijdperk moet blijven voortbestaan voor de zaken die onder hun verantwoordelijkheid vallen. De kosten die dat met zich meebrengt zijn overigens beperkt. Aangenomen is dat deze kosten binnen de reguliere bekostiging kunnen worden opgevangen.

Bekostiging

Bij de start van het Project Maximale Zelfstandigheid (PMZ) in 1990, werd ook een begin gemaakt met een nieuwe manier van bekostiging van de rijksmusea. Tot 1990 was er sprake van input-financiering. Dat wil zeggen dat de musea de beschikking kregen over een personeelsformatie en over een budget ter bestrijding van de materiële kosten. Na 1990 werd overgegaan op een systeem van output-

budgettering, waarbij de museale diensten hun produkten aan het departement aanboden (de offerte) en vervolgens in een convenant werd vastgelegd welke produkten tegen welke prijzen de minister bereid was af te nemen. Het was de bedoeling om met deze manier van bekostiging ervaring op te doen met een andere en in de toekomst gewenste relatie tussen minister en verzelfstandigde instelling. Beoogd waren een zakelijke, contractuele relatie tussen gelijkwaardige partijen, een vergroting van het kostenbewustzijn bij de musea en een andere manier van het afleggen van verantwoording. Nagespeeld werd een marktrelatie tussen een aanbieder en een afnemer van museale diensten.

Op voorstel van de commissie-Kramer, die in april 1993 het rapport 'Sturen in Zelfstandigheid' (ministerie wvc, 1993) uitbracht, is uiteindelijk tot een andere vorm van bekostiging besloten. Er werd aansluiting gezocht bij de manier van bekostiging door het ministerie van andere culturele instellingen. Bij de veronderstelling van gelijkwaardigheid werden vraagtekens geplaatst door erop te wijzen dat de collecties en de gebouwen in eigendom van de rijksoverheid blijven. In plaats van door het sluiten van (privaatrechtelijke) contracten zal de bekostiging van de verzelfstandigde rijksmuseale diensten gebeuren door subsidiëring. Het wettelijke kader daarvoor wordt gevormd door de Wet op het specifiek cultuurbeleid (1993) en de daarop te baseren algemene maatregel van bestuur (AMVB) ex artikel 8, het Besluit bekostiging cultuuruitingen.

Met het leggen van de laatste hand aan de amvb wordt tegelijkertijd gewerkt aan een model-bekostigingsbeschikking voor de verzelfstandigde musea. Op het moment dat deze regels geschreven worden is dit model nog niet beschikbaar. Wel is in hoofdlijnen bekend welke voorwaarden bij de bekostiging gesteld zullen worden. Aan het rapport 'De bekostiging van de rijksgesubsidieerde musea', dat in januari 1994 door de werkgroep bekostiging onder leiding van de Hoofddirecteur Cultuurbeheer, is uitgebracht, zijn de volgende punten ontleend:

- de basis voor de bekostiging wordt gevormd door het beleidsplan en de meerjarenbegroting van de instelling;
- de instelling krijgt één totaal budget dat voor meerdere jaren wordt toegezegd. De instelling is vrij in de besteding van dit budget, mits de afgesproken resultaten (zie hierna) worden behaald;
- bij de baten worden ook de opbrengsten uit commerciële exploitatie, horeca e.d. alsmede de afdrachten door derden meegenomen;
- de bekostiging gaat gepaard met afspraken over zo mogelijk meetbare resultaten die de minister en de instelling willen bereiken;
- de instelling wordt in staat gesteld algemene (risico-)reserves en bestemmingsreserves te vormen;

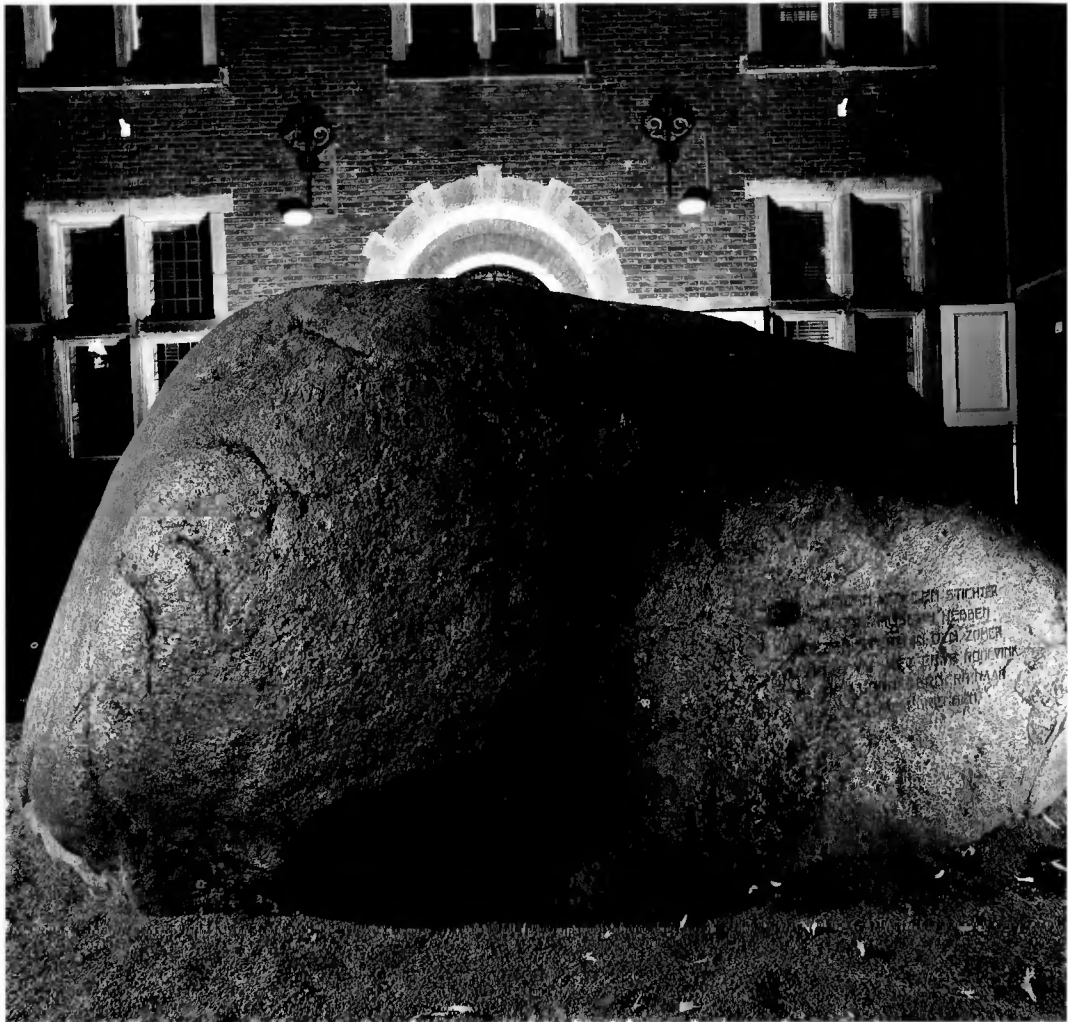
- extra inkomsten gedurende deze periode uit kaartverkoop, sponsoring e.d. worden, indien de afgesproken resultaten zijn gehaald, niet op het subsidie in mindering gebracht;
- aan het beleidsplan en de meerjarenbegroting worden inrichtingseisen gesteld om de minister in staat te stellen zich een beeld te vormen van de wijze waarop de museale functies globaal gestalte zullen krijgen.

De inrichtingseisen en de wijze van toerekening in het bekostigingssysteem zullen geleidelijk aan en in overleg met de instellingen vorm worden gegeven. Gestreefd wordt naar een evenwicht tussen de noodzaak van een zekere uniformiteit en objectiviteit enerzijds en de noodzaak recht te doen aan wezenlijke verschillen tussen individuele instellingen anderzijds. De ontwikkelingen in de komende jaren zullen zorgvuldig worden geboekstaafd zodat aan de hand van ervaring en voortschrijdend inzicht aan verdere verbetering kan worden gewerkt.

DE MUSEA

Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie
te 's-Gravenhage

Rijksmuseum Twente, museum voor kunst- en
cultuurgeschiedenis te Enschede

Ruïne van de Jacobaburcht te Oostvoorne

Ruïne van Teylingen te Voorhout

Centraal Laboratorium voor onderzoek van voorwerpen
van kunst en wetenschap te Amsterdam

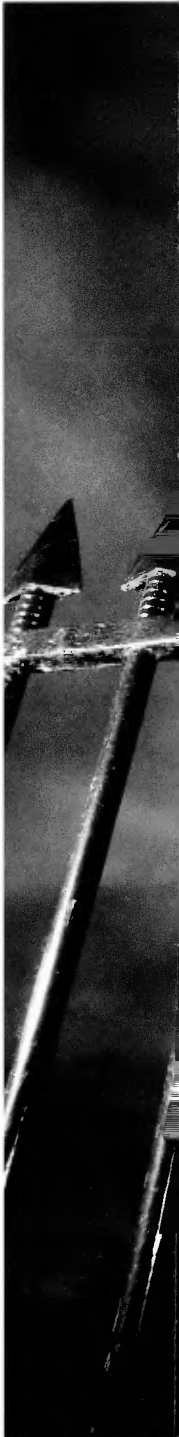
Slot Loevestein te Brakel

Rijksmuseum Kröller-Müller te Otterloo

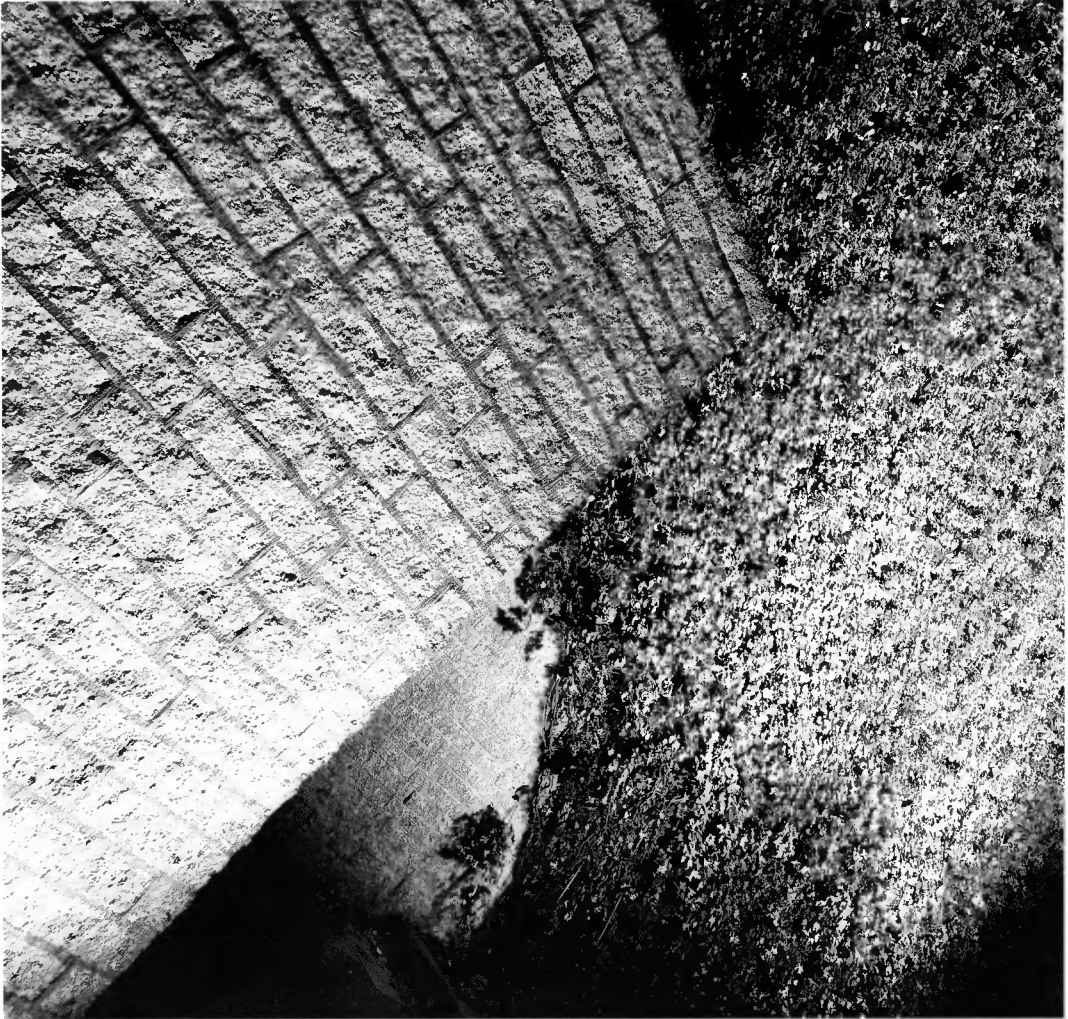

Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden

Kasteel Radboud te Medemblik

Rijksmuseum Vincent van Gogh te Amsterdam

Rijksmuseum Meermanno-Westreenianum
(Museum van het Boek) te 's-Gravenhage

Rijksmuseum Hendrik Willem Mesdag te 's-Gravenhage

Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis
te 's-Gravenhage

Ruïne van Brederode te Santpoort

Ruïne van Strijen te Oosterhout

Rijksmuseum Paleis Het Loo te Apeldoorn

Rijksmuseum Muiderslot te Muiden

Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden

Rijksmuseum Het Catharijneconvent
Museum voor de christelijke Cultuur in Nederland te Utrecht

Rijksmuseum Gevangenpoort te 's-Gravenhage

Opleiding Restauratoren te Amsterdam

Rijksmuseum voor de geschiedenis van de natuurwetenschappen
en van de geneeskunde 'Museum Boerhaave' te Leiden

Rijksmuseum van Oudheden te Leiden

Rijksmuseum Het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen

Rijksmuseum te Amsterdam

Rijksmuseum Nederlands Scheepvaartmuseum te Amsterdam

VERANDERINGEN IN DE MUSEA

De verzelfstandiging heeft voor de musea ingrijpende veranderingen met zich meegebracht. De zakelijke bedrijfsvoering is over de hele linie versterkt. Ondernemingsplannen zijn gemaakt. Projectmanagement is ingevoerd. Organisatorische aanpassingen en reorganisaties zijn doorgevoerd. De bedrijfscultuur is veranderd. Ligt de commercialisering op de loer?

Deze en andere vragen zijn gesteld aan enkele mensen die in de afgelopen jaren het verzelfstandigingsproces van zeer nabij hebben meegemaakt.

J A N V E R W E R S

van het Rijksmuseum van Oudheden:
Nog geen dollartekens in de ogen

Het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, in 1818 door Koning Willem I gesticht, heeft zich altijd op het publiek gericht. 'Maar we doen dat de laatste tijd misschien wat professioneler en nog actiever', zegt directeur Verwers. Dit is onder meer een gevolg van de voorbereiding op de verzelfstandiging van het museum. 'We zijn de afgelopen jaren naar die verzelfstandiging toegegroeid. We zijn er klaar voor.'

De vaste collectie bestaat uit een grote verzameling voorwerpen uit onder meer het oude Egypte. Pronkstukken zijn vooral enkele mummies met schitterende dodenmaskers. Ook uit de Griekse, Romeinse en Nederlandse oudheid is een prachtige verzameling te zien, onder meer altaren, beelden en gebruiksvoorwerpen.

In oktober 1993 werd op de bovenste verdieping van het museum een geheel vernieuwde afdeling Archeologie van Nederland heropend. Op moderne wijze krijgt het publiek het verhaal van de Nederlandse bewoningsgeschiedenis voorge-

schoteld, in nauwe samenhang met de ontwikkeling van het landschap. De voorbereiding nam bijna vijf jaar in beslag, waarin onder meer de selectie van de te exposeren voorwerpen werd gemaakt. 'Het publiek zal veel nieuw materiaal tegenkomen in de nieuwe opstelling', zegt Verwers. 'Dat is een gevolg van het Deltaplan voor het Cultuurbehoud.' Met extra geld voor conservering konden voorwerpen die in de depots op behandeling lagen te wachten, nu voor expositie gereed gemaakt worden: ijzer, leer, hout, been, deze kwetsbare materialen zijn nu zodanig geconserveerd dat ze 'op zaal' kunnen. Maar daar moesten de zalen eerst geschikt voor worden gemaakt. Opnieuw met extra geld uit het Deltaplan is de gehele verwarmings- en luchtbehandelingsinstallatie van de bovenste etage vernieuwd, zodat de passieve conservering nu aan de gestelde eisen voldoet.

Publiciteit

De vernieuwing van het museum heeft te maken met de verzelfstandiging van de rijksmusea. Dit houdt onder meer in dat museumdirecties zelf hun koers mogen bepalen; ze zijn minder gebonden aan regelgeving van de overheid.

Eén van de gevolgen hiervan is dat de musea veel bedrijfsmatiger gaan nadenken over de toekomst. Zo is er in het Rijksmuseum van Oudheden onlangs een marketingmedewerker aangetrokken. Telkens worden nieuwe invalshoeken bedacht om het publiek te interesseren voor de diverse tentoonstellingen. 'We zijn altijd al bijzonder bezig geweest met publiek', zegt Verwers. 'Nieuw is dat we mensen meer willen betrekken bij onze activiteiten. Nieuw is ook het publieksonderzoek, bedoeld om de mening van het publiek te peilen.'

Dit onderzoek wijst onder meer uit dat het publiek veel waarde hecht aan een goede opvang en begeleiding van het publiek. 'Een bezoek aan een museum is een volwaardige vorm van recreatie', zegt Verwers. 'De ontvangst van het publiek, de bewegwijzering, de garderobe en de toiletten, alles moet in orde zijn. Je moet een kopje koffie kunnen drinken. Kinderen willen chips en je koopt er ansichtkaarten, boeken en souvenirs.'

Activiteiten

Het museum verbreedt bovendien haar activiteiten. Zo worden de laatste tijd in het museum cursussen op het museale vakgebied gegeven. Ook concerten 'oude muziek en oudheden', recepties en diners vinden de laatste jaren in de Taffeh-zaal (de entree-hal) plaats. In deze hal staat een Egyptische tempel die jaren geleden door de Egyptische regering aan Nederland is geschonken.

Verder kunnen in het museum tijdens het weekeinde kinderpartijen worden georganiseerd. De kinderen kunnen deelnemen aan een speurtocht die onder begeleiding plaatsvindt, waarbij zij allerlei bijzonderheden in het museum moeten opzoeken. Daarna kunnen de kinderen knutselen. 'Dit slaat zo enorm aan, dat

kinderen later hun ouders naar het museum meenemen', aldus Verwers. Een enkele keer wordt ook door een bedrijf bijgedragen aan een tentoonstelling. 'Maar het is niet zo dat wij nu dollar-tekenen in onze ogen krijgen', zegt Verwers. 'We blijven in de toekomst afhankelijk van de subsidies van het ministerie. Zo kan ook de entreprijs voor het publiek opmerkelijk laag blijven.'

T O N B O X M A

van het Van Gogh Museum:

Straks mogen we in het diepe

Of er ook nadelen zitten aan de verzelfstandiging? Ton Boxma, zakelijk adjunct-directeur van het Van Gogh Museum in Amsterdam, neemt de tijd om over de vraag na te denken. Leunt even achterover en kijkt peinzend door zijn brilleglazen. Het antwoord is aarzelend. 'Tja..., weet je..., volgens mij overheersen de voordelen zodanig, dat ik niet onmiddellijk aan nadelen denk. Natuurlijk verandert er door de verzelfstandiging het een ander ten nadele – bijvoorbeeld het verlies van de rechtspositie die je hebt als rijksambtenaar – maar daar staan zoveel positieve zaken tegenover. Zoals die enorme vrijheid en verantwoordelijkheid die we krijgen. Dat vind ik erg prettig.'

Ton Boxma laat er geen twijfel over bestaan: hij is een groot voorstander van de verzelfstandiging van rijksmusea. Maar hij weet ook dat niet iedereen er even enthousiast over is. 'Veel mensen die hier werken zitten daar niet op te wachten. Die vinden het prima zo als het nu is en hechten aan het ambtenaar-zijn.'

Volgens Boxma is het vooral de staf die in eerste instantie merkt dat niet meer de overheid het beleid van het museum bepaalt. Een eigen personeelsbeleid voeren, zelf de financiële verantwoordelijkheid dragen en zelfstandig de bedrijfs-economische boekhouding verzorgen. Boxma, en met hem de andere stafleden, genieten er nu al van.

Boxma: 'We kunnen initiatieven ontplooiën en zelf berekenen of het voor ons rendabel genoeg is om het door te voeren. We zijn daardoor veel flexibeler en slagvaardiger in de bedrijfsvoering. Zo hebben we, vooruitlopend op de officiële verzelfstandiging, het initiatief genomen om een reproductie-afdeling op te richten. Daarvoor moeten we personeel aantrekken, dat kost geld. Maar we hebben ook berekend wat het ons kan opleveren en hebben toen besloten het plan door te voeren. Vroeger kon zoiets niet. Toen moest het plan voorgelegd worden aan de ambtenaren op het ministerie en werd er gezegd dat we geen extra personeel in dienst mochten nemen. Nu bekijken we zelf of we dat nodig en rendabel vinden.'

Zondagochtend

Het zelfde geldt volgens Boxma voor de openingstijden van het museum. De leiding van het museum heeft besloten om na Pasen 1994 ook op zondagochtend open te zijn. 'We denken dat dat heel rendabel is en het inschakelen van extra personeel rechtvaardigt. Bovendien bedienen we door deze langere openingstijden onze bezoekers beter dan voorheen.'

Een ander initiatief dat het Van Gogh museum, evenals veel andere musea, heeft genomen, is het verhuren van het gebouw buiten de openingstijden. Zo kan een bedrijf dat honderd jaar bestaat, zijn jubileum in het museum vieren met een groot buffet.

Angst dat dit soort initiatieven leidt tot een vercommercialisering van het museum, heeft Boxma niet. 'Het gaat ons in de eerste plaats om onze museale taken: verzamelen, beheren en presenteren. Daarnaast zoeken we mogelijkheden om dit bedrijf zo goed mogelijk te laten lopen, maar dat mag niet ten koste gaan van onze belangrijkste taken.'

Welke invloed de verzelfstandiging uiteindelijk op het museum en de 75 personeelsleden zal uitoefenen, durft Boxma nu nog niet te voorspellen. 'De belangrijkste veranderingen ontstaan pas op het moment dat we daadwerkelijk zelfstandig opereren. Hoe dat precies aanvoelt, weet ik niet. We hebben tot nu toe in het pierebadje gezwommen en straks mogen we in het diepe. Daar is het mee te vergelijken.'

R O B E R T Z I J P

van het Zuiderzeemuseum:

De specialisten kunnen nu aan de slag

Robert Zijp, adjunct directeur museale zaken van het Zuiderzeemuseum: 'Natuurlijk kun je redeneren dat de overheid eigenaar van de museumcollectie is en dus zelf de collectie moet beheren. Daar stel ik dan tegenover: als je je huis wilt laten schilderen, doe je dat ook niet zelf, maar huur je een schilder in. Die is gespecialiseerd en kan het beter dan jij.' De boodschap is duidelijk. Mensen en organisaties moeten die dingen doen waar ze goed in zijn. Museum personeel kan een museum beheren, dus laat je dat aan hen over. Het is goed dat de overheid zich terugtrekt en de 'schilders' aan het werk zet. Zijp voegt er aan toe: 'Vezelfstandiging prima, maar dan moeten we ook daadwerkelijk in staat worden gesteld onze eigen boontjes te doppen. En niet dat we steeds ons beleid ter goedkeuring aan het ministerie moeten voorleggen.'

Het wordt door de verzelfstandiging veel professioneler in de musea, daar is Zijp van overtuigd. Neem het personeel. Het personeelsbeleid en de daarbij behorende salarisstructuur lag bij het ministerie van wvc en kende daardoor nogal wat

beperkingen. Zijp: 'Nu kunnen vraag en aanbod van personeel beter op elkaar afstemmen. Het kwam in het verleden nogal eens voor dat we voor bepaalde pos-ten moeilijk geschikt personeel konden vinden omdat het salaris te laag werd gevonden. Dat kunnen we veranderen.'

Onderhouden

Ook marketing gaat een veel belangrijkere rol spelen in het verzelfstandigde museum. Wat wil de consument?, wordt een centrale vraag. Volgens Zijp wil de bezoeker van het Zuiderzeemuseum op de eerste plaats informatief onderhouden worden, zo'n vijf uur lang. Vanaf het moment dat hij de auto uitstapt totdat hij er weer instapt. Zijp: 'Om het de bezoeker al die tijd naar de zin te maken, is het van groot belang dat het personeel klantvriendelijk optreedt. Daar gaan we steeds meer aandacht aan besteden.'

Een van de gevolgen van de verzelfstandiging is dat de musea voor het eerst in hun bestaan een ondernemingsplan moeten opstellen. Zijp: 'Daarin staat de vraag centraal of onze onderneming levensvatbaar is. En: wat zijn de positieve en de negatieve kanten van het museum. Waar moet meer aandacht aan besteed worden en waaraan minder zodat de onderneming goed kan functioneren. Op welk terrein kunnen we meer winst maken? Moeten de entreprijzen verhoogd worden? Moeten we meer aan horeca-activiteiten doen? Daarover nadenken en mee bezig zijn, is een vorm van professionalisering waar ik erg blij mee ben, het betekent dat alles veel zakelijker gedaan wordt.'

Voor commercialisering van het museum is Zijp niet bang. 'Het is ook moeilijk aan te geven wat dat is. Als we naast ons eigenlijke werk – behoud, beheer en presentatie van de collectie – een activiteit ontwikkelen die geld oplevert, is dat dan commercialisering? Zo werd er een tijdje geleden over gesproken om een souvenirwinkeltje van het museum in Volendam in te richten. Ik zie liever dat we in Volendam een expositieruimte inrichten en als daar dan een winkeltje bij komt, vind ik het prima. Maar ik noem dat geen commercialisering.'

Zijp vindt het een unieke uitdaging een rol te kunnen spelen in de verzelfstandi-ging van het museum. 'Het is een leuk avontuur en ik ben er van overtuigd dat het museum er op vooruitgaat.'

M A I K E W O L D R I N G

van het Nederlands Scheepvaartmuseum:
Niet de ene groep plezieren en de
andere wegjagen

Bezoekers van het Nederlands Scheepvaartmuseum in Amsterdam merken zo goed als niets van het feit dat het museum in 1994 gaat verzelfstandigen. Geen

plotselinge overgang van een stoffig, bureaucratisch geleid museum naar een educatief attractiepark. De klant is in het Scheepvaartmuseum allang koning. Sinds de komst van directeur J. Bakker, in 1989, is bedrijfsmatig werken aan de orde van de dag.

Het mag geen verbazing wekken dat het museum reeds over een hoofd marketing en public relations beschikt. Maike Woldring is de gelukkige. Dat vindt ze tenminste zelf. 'Ik vind het een prima baan. Het is aansprekend om te werken in een omgeving waar het wemelt van de mooie objecten; het is uitdagend om het publiek, dat vaak weinig van die mooie objecten afweet, ervoor te interesseren.'

Woldring werkt pas sinds het voorjaar 1993 bij het Scheepvaartmuseum, maar wekt de indruk al jarenlang in het bedrijf mee te lopen. In ieder geval weet ze precies wat haar te doen staat. 'Mensen moeten over een bepaalde drempel heen getild worden. Dat is mijn taak. Het produkt dat ik moet 'verkopen', daar zit een geest in, en daar is een verhaal over te vertellen. Neem een simpel Pick-Wick theezakje. Het is toch aardig om te weten dat eeuwen geleden, in de tijd van de Verenigde Oost-Indische Compagnie, schepen naar Azië afreisden om daar thee te halen. Als je je verhaal goed genoeg vertelt, dan komen de mensen.'

Bedrijfsmatiger

Ondanks haar korte verleden bij het Nederlands Scheepvaart Museum weet Woldring te vertellen dat sinds de komst van directeur Bakker in 1989 het museum bedrijfsmatiger is gaan werken. Ongetwijfeld omdat toen al duidelijk werd dat het museum zelfstandig verder zou moeten. De werkwijze veranderde langzaam maar zeker. Woldring: 'Een conservator gaat bij het maken van een tentoonstelling veel meer dan vroeger uit van de smaak van het publiek. Toen kwam het voor dat de conservator slechts dingen wilde laten zien die hij interessant vond. Dat is gelukkig veranderd. Bakker heeft duidelijk gemaakt dat een museum alleen kan bestaan als de bedrijfsresultaten zichtbaar worden gemaakt. De kosten en baten moeten naast elkaar worden gezet. Na ieder project wordt een vragenlijstje afgevoerd: wat is de investering geweest? Hoeveel mensen zijn er op afgekomen? Zijn de kosten eruit gehaald?'

Er is sinds 1989 meer veranderd. Zo kregen de medewerkers van het museum een marketing-cursus aangeboden om te leren publieksgericht te denken en kregen ze de opdracht de uren die ze aan een bepaalde tentoonstelling besteedden bij te houden. Ook werden marketingplannen gemaakt, die tussentijds werden geëvalueerd.

Woldring: 'Zonodig stellen we de plannen bij. Wij kregen bijvoorbeeld van verschillende kanten te horen dat de harde geluiden in het theater kleine kinderen bang maakten. Dat moet dan anders. Het is namelijk niet de bedoeling dat je door de ene groep te plezieren de andere groep wegjaagt.'

'Klant is koning' is al enige tijd het motto in het Nederlands Scheepvaart

Museum. Dat het publiek deze attitude waardeert, blijkt uit de bezoekersaantallen. Woldring: 'Sinds het VOC-schip, een publiekstrekker van de eerste orde, voor de deur ligt, is het aantal bezoekers verdrievoudigd. Dat is natuurlijk leuk om te zien.'

Winter

Woldring beaamt dat bezoekersaantallen belangrijk zijn, al zijn ze volgens haar beslist niet zaligmakend. 'Ach ja, eens houdt het een keer op. Tenslotte heeft ook een museum een bovengrens. En bovendien: Hoe meer publiek er komt, des te meer personeel is er nodig. Dat moet je niet uit het oog verliezen. We streven er nu naar om juist in doorgaans stillere perioden als winter en herfst het publiek naar het museum te lokken met bijzondere evenementen.'

'Vroeger was het zo lekker stil' is een opmerking van de vaste bezoeker, die de keerzijde ziet van de publiekgerichte aanpak. Woldring denkt dat ook voor deze groep mensen, die al sinds jaar en dag musea bezoekt, een stil plekje te vinden is. 'Daar is een schone taak voor ons weggelegd. Wij kunnen het publiek helpen bij het maken van de keuzes. Het publiek is zo divers. De meeste mensen rennen naar het VOC-schip, bekijken vervolgens een deel van de immense expositie en hebben het dan wel gehad.

Anderen komen juist voor de expositie en vinden het schip een aardig toetje. Door verschillende routes aan te geven, maken we het de mensen een stuk makkelijker bij het maken van hun keuze.'

Vanzelfsprekend is de weg die leidt naar verzelfstandiging geen geplaveide. Een van de hobbels die genomen moest worden, was het wegnemen van angst en scepsis, met name bij oudere werknemers. 'Mensen die al jarenlang in het museum werkten, voelden zich veilig als ambtenaar. Door die verzelfstandigingsplannen raakten ze dat veilige gevoel kwijt. 'Hoe zit het met mijn opgebouwde pensioen' en 'lig ik eruit als het fout gaat?', zijn vragen die veel gesteld zijn. We hebben onze best moeten doen om die mensen ervan te overtuigen dat zelfstandig worden geen angstige zaak is. Ze moeten het juist als een stimulans zien. We hebben in ons personeelsblad een rubriek over de verzelfstandiging en verder proberen we door personeelsbijeenkomsten rust te kweken. Ook proberen we ze zoveel mogelijk bij de marketing te betrekken. Het zijn namelijk juist de mensen van de interne dienst, de suppoosten en kassamedewerkers die met de klanten in aanraking komen. Zij moeten laten zien hoe klantvriendelijk we zijn geworden.'

VERANDERINGEN OP HET DEPARTEMENT

Doot de verzelfstandiging van de museale diensten is de ministeriële verantwoordelijkheid beperkt. Departementale organisatie is met zo'n 1300 formatieplaatsen ingekrompen. Departementale taken zijn overgeheveld naar de instellingen. De taak van de beleidsdirectie is ingrijpend veranderd. Ook de centrale directies zijn een andere rol gaan spelen. Wordt de overheid in deze sector nu inderdaad kleiner en beter? Deze en andere vragen zijn voorgelegd aan enkele departementale ambtenaren die in het verzelfstandigingsproces een belangrijke rol spelen.

C E E S V A N ' T V E E N

Hoofddirecteur Cultuurbeheer WVC:
Er zijn grenzen aan de neven-
activiteiten van musea

'De kwaliteit en de ambities van het management en de medewerkers van de Rijksmusea zijn zichtbaar toegenomen. Er wordt bovendien meer rekening gehouden met de smaak van het publiek.'

Aan het woord is Cees van't Veen, hoofddirecteur Cultuurbeheer bij WVC, onder wiens verantwoordelijkheid alle rijksmuseale instellingen vallen. Zijn staf bestaat uit medewerkers van het Projectbureau Maximale Zelfstandigheid, dat enkele jaren geleden speciaal is opgericht om de verzelfstandiging van de rijksmusea te begeleiden. Doel is dat in 1995 alle rijksmusea zijn verzelfstandigd.

Vooruitlopend op de verzelfstandiging hebben de musea al tal van vernieuwingen doorgevoerd. 'Je ziet dat de ambitie en het kwaliteitsniveau van de musea de afgelopen jaren ontzettend zijn verbeterd', zegt Van 't Veen. 'Ze reageren sterker

op de wensen van het publiek. Sommige activiteiten, bijvoorbeeld cursussen die in de musea worden gehouden, leveren bovendien extra inkomsten op. Daar is niets mis mee, zolang de activiteiten plaatsvinden in het kader van de doelstelling van het museum.'

Eigendom

Van 't Veen vindt dat er wel grenzen zijn aan de 'neven-activiteiten' van musea. Van 't Veen: 'Weliswaar vallen de rijksmusea in de toekomst niet meer onder de directe verantwoordelijkheid van de minister, maar wvc behoudt invloed op het beleid. De gebouwen en de collecties blijven eigendom van het rijk. Bij de Rijksdienst Beeldende Kunst is de taak gelegd om te inspecteren of de museumdirecties als goede huisvaders de collecties beheren.'

De financiering komt ook in de nieuwe situatie van het rijk, en wordt voortaan rechtstreeks aan de musea overgemaakt. Doel is volgens Van 't Veen niet dat het ministerie op den duur de handen, ook financieel gezien, van de musea aftrekt. 'De musea zullen zichzelf nooit kunnen bedruipen.'

De taak van Van 't Veen is de musea op een verantwoorde wijze te verzelfstandigen. 'Dat moment is nu aangebroken. De cultuur-omslag heeft plaatsgevonden. De kwaliteit van het management is voldoende.' Volgens Van 't Veen zijn er goede voorwaarden geschapen voor de verzelfstandiging. Dat blijkt ook uit de belangstelling vanuit het buitenland. 'We krijgen regelmatig bezoek van buitenlandse collega's met vragen hoe we in Nederland dit proces hebben aangepakt.'

B O B L O D D E R

Hoofd Directie Beleidszaken

Cultuurbeheer WVC:

De handen en de geest vrij

De rijksmusea hadden te lijden onder de beheersregels van de overheid. Ze raakten ingesnoerd in steeds meer gedetailleerde procedures. Ontwikkelingen bleven steken in éénjarige projecten. Meerjarenafspraken pasten slecht binnen het financiële regiem van de overheid. Beleid op langere termijn bleek vaak niet mogelijk. Vernieuwende gedachten smoorden voor de loketten van de overheid. Vanuit die situatie ontwikkelde zich de behoefte aan een meer bedrijfsmatige werkwijze en op het cultuurbedrijf toegespitste regels. Lodder, hoofd Directie Beleidszaken Cultuurbeheer, gaf mede vorm aan het nieuwe, daarop inspelende verzelfstandigingsbeleid.

Lodder, die vanaf 1983 bij de directie Musea, Monumenten en Archieven werkt, over de oude situatie bij de rijksmusea: 'Het ging vrijwel altijd over geld. Ontwikkelingen op de meeste gebieden werden vertaald in geld en veel energie

ging zitten in het bedenken van financiële randvoorwaarden en regels'. Aan een hoger ideaal – het ontwikkelen van een museumbeleid – kwam de beleidsdirectie onvoldoende toe. De intentie was er wel. In 1976 verscheen de nota 'Naar een nieuw museumbeleid' waarbij de nadruk werd gelegd op de publieksfunctie van de musea. Negen jaar later, in 1985, verscheen de nota 'Museumbeleid'. Lodder: 'Daarin lag de nadruk vooral op de bestuurlijke kant. De verdeling van taken tussen rijk, provincies en gemeenten. Maar pas in 1990 bij het verschijnen van de beleidsnota Kiezen voor Kwaliteit, kwam men ertoe meer afstand van de (rijks) musea te nemen door te kiezen voor verzelfstandiging.'

K o m p a s

Door de keuze voor verzelfstandiging is de verhouding tussen departement en de musea veranderd. 'We konden op een nieuw kompas varen', stelt Lodder. 'We kregen door de afstand die er ontstond, 'de handen en de geest vrij'.'

Het nieuwe kompas wees in twee richtingen. Er moest ren eerste voor worden gezorgd dat het ministerieel beleid in de nieuwe situatie in kaart zou worden gebracht. Ten tweede moest er voor gezorgd worden dat de zelfstandigheid van de museale instellingen vorm zou krijgen. Lodder: 'Dat betekent dat we steeds met de musea om de tafel zijn gaan zitten en praten over de vragen als: Wat willen jullie en wat willen wij? En wat kunnen jullie? Er moet gedacht worden in producten en kwaliteit. De grootste bedreiging is daarbij dat we als overheid op termijn weer te veel op de details ingaan. In de afgelopen proefperiode leerden we dat daardoor de zelfstandigheid in de knel komt. Als gekozen wordt voor een zakelijke zelfstandigheid, moet ook aan de voorwaarden daarvoor worden voldaan.'

Volgens Lodder gaat het er om dat er afspraken worden gemaakt over te leveren prestaties op een zodanige manier, dat enerzijds de musea een grote mate van vrijheid houden en anderzijds de minister kan toetsen of de afspraken worden nagekomen. Het is zijn verwachting dat ook in de toekomst wvc in de meeste gevallen voor 90% de geldgever zal blijven.

Lodder wil straks met de verzelfstandigde musea afspraken maken over twee onderwerpen. 'Ten eerste over het collectiebeleid. Daarmee bedoel ik het aankopen van voorwerpen, het behoud en dergelijke. En ten tweede over het publieksbeleid. Dat gaat over onderzoek, marketing, werving, presentatie en educatie.'

'Een werkgroep is momenteel bezig een en ander precies te formuleren. Over conserveringsprestaties kun je bijvoorbeeld vrij nauwkeurige afspraken maken, over een tentoonstelling al veel minder. Die afspraken worden in de toekomst voor een periode van vier jaar gemaakt. Ook dat is een hele verbetering voor beide partijen.'

Het systeem moet daarbij wel altijd de mogelijkheid bieden een algemeen kwaliteitsoordeel te vellen over het functioneren van het museum. Volgens Lodder

moet het ministerie bijvoorbeeld één keer in de acht jaar een kwaliteitstoets houden. 'Dat zou gedaan moeten worden door een commissie van deskundigen. Deskundigen die vrij kunnen zijn in hun opvattingen en op enige afstand van de musea staan, desnoods uit het buitenland. Die commissie kan dan kijken of het wel echt goed gaat met de musea en of ze de kwaliteitstoets kunnen doorstaan.'

CHARLOTTE VAN RAPPARD - BOON

Hoofd van de Inspectie Rijksdienst

Beeldende Kunst:

Elk museum krijgt een eigen inspecteur

'Het onderdeel inspectie is goed geregeld', zegt Charlotte van Rappard-Boon. 'Er blijven nog wel wat losse eindjes hangen, maar we liggen op schema.' Van Rappard is sinds begin dit jaar hoofd van de Inspectie bij de Rijksdienst Beeldende Kunst (RBK) in Den Haag.

De inspectie is een nieuw element in de verhouding tussen de rijksmusea en wvc, het gevolg van de randvoorwaarde dat de collecties van de musea na de verzelfstandiging eigendom van het rijk blijven.

Door een werkgroep, waarin wvc, de RBK en de rijksmusea waren vertegenwoordigd, is vorig jaar een inspectie-reglement opgesteld.

Van Rappard: 'Het afgelopen jaar hebben we enkele verfijningen in de uitwerking aangebracht, uiteraard in samenwerking met de rijksmusea. We zijn bij de eerste groep van negen langs geweest en hebben uitvoerig over hun collecties gesproken. Besloten is dat elk museum een vaste inspecteur toegewezen krijgt. Daar hebben wij er nu vier van in dienst en in 1995 komt er een vijfde bij. Het is voor een museum niet prettig als het steeds met een ander te maken krijgt.'

Inmiddels zijn de musea 'verdeeld' en stellen de inspecteurs zich op de hoogte van de situatie van de collecties. Van Rappard doet zelf mee en heeft het museum Boerhaave, het Zuiderzee- en het Scheepvaartmuseum onder haar hoede.

Kritiek

Van Rappard: 'Een inspecteur moet niet alleen kritiek leveren, maar ook constructief meedenken. De expertise bij de rijksmusea is geweldig groot en je moet het niet beter willen weten.'

De RBK krijgt te maken met musea die alle zeer van elkaar verschillen. Er wordt veel en langdurig vergaderd over allerlei praktische problemen. Wat is de kerncollectie, wat zijn rekwisieten? Van Rappard: 'De gebouwen blijven, evenals de collecties, eigendom van het Rijk, maar hoe zit het nu bijvoorbeeld met de bibliotheken? De musea moeten zelf voor hun inventaris zorgen; vallen bibliotheken daar wel of niet onder? Afsproken is dat de zogenoemde handbibliotheken, de

moderne boeken, daar inderdaad toe behoren. Maar boeken met cultuur-historische waarde, die je bijvoorbeeld aantreft in Van Gogh en in Boerhaave, rekenen we tot de collectie. De musea zelf hebben uiteraard inspraak. Zo wil het ene museum alle boeken tot de inventaris rekenen en zegt het andere: alle boeken van vóór 1815 behoren tot de collectie. Iedereen heeft zijn eigen oplossing.'

Het overdragen van de archieven aan het rijksarchief stuit hier en daar ook op problemen. In het Mauritshuis loopt een proefproject, waarbij voor de RBK een bemiddelende rol is weggelegd.

Een moeilijkheid is voorts de kwestie rond aankopen, die worden gedaan ná de verzelfstandiging. Worden deze dan ook rijkseigendom? Aanvankelijk werd gezegd: ja.

Maar hoe zit het dan met schenkingen of objecten die toebehoren aan een Stichting Vrienden? Besloten is dat elk jaar de aanwinsten worden bekeken door de museumdirectie en de betreffende inspecteur.

Van Rappard: 'In arbitrage is niet voorzien. De mensen moeten het zelf oplossen en zullen daar zeker hun best voor doen. Daarbij moet je bedenken dat rijkseigendom niet verkocht of geruild mag worden. En dat kan nadelig zijn als je, om een voorbeeld te noemen, een bepaalde microscoop waar een onderdeel aan ontbreekt, zou kunnen vervangen door een gaaf exemplaar. Is die microscoop rijkseigendom, dan mag je hem niet zonder meer van de hand doen.'

Steekproef

Aanvankelijk was afgesproken dat de RBK in elk museum één maal per jaar een steekproef zou houden. 'Zeker voor het begin vonden we dat echter niet zo'n prettige werkwijze,' zegt Van Rappard. 'Je zou dan een blik in het 'inventarisboek nummer zoveel' werpen, kijken hoe de betreffende objecten eruit zien en vervolgens aan de minister rapporteren. Besloten is dat we eerst voor elk museum een aparte rapportage maken. Hoe ziet de collectie eruit, wat is er geregistreerd, waar bevindt zich dat, hoe wordt het geconserveerd. Deze basisbeschrijvingen zijn inmiddels gereed. De beschrijvingen bevatten een schema met punten waarop moet worden gelet. Die schema's kunnen steeds opnieuw voor de rapportages worden gebruikt; een groot voordeel, want zo beschik je toch over eenvormige rapportages, terwijl je werkt met ongelijksoortige musea. We hebben uitgeprobeerd of dit systeem werkte en toen dit het geval bleek te zijn, gingen alle musea met deze werkwijze akkoord.'

De registratiegegevens waarover de RBK de beschikking krijgt, lopen in vorm zeer uiteen. Soms zijn het dozen met micro-films, dan weer floppy's of stapels boeken. 'Op den duur zal dit wel naar elkaar toegroeien,' hoopt Van Rappard. 'Zo'n jaar of zes geleden was er een voorstel om de rijksmusea gezamenlijk te laten automatiseren, zoals bijvoorbeeld in Canada, waar alle musea op één netwerk zijn aangesloten. Bij ons ging het niet door, dat vind ik altijd nog een gemiste kans. Het zou ons werk nu ook sterk vereenvoudigd hebben.'

Beheersovereenkomst

Voor elk museum moet een afzonderlijke beheersovereenkomst worden opgesteld. Van Rappard: 'We liggen nog op schema. Die losse eindjes? Dat kunnen kwesties zijn in verband met de rijksgebouwen, met de verzekeringen of bijvoorbeeld subsidies voor restauraties. Ook over calamiteiten als vandalisme is nog weinig nagedacht. We zien wel waar we straks tegenaan lopen...'

Samenstelling en eindredactie: Wim Bloemberg (WVC)
Fotografie: Lex van Pieterse, Rijswijk
Vormgeving: Bau Winkel bNO, Den Haag
Productie: Centrale Directie Voorlichting, Documentatie
en Bibliotheek (WVC)

Druk: Opmeer Boekdruk Offset bv, Den Haag
Zetwerk en lithografie: Baston Fotozetterij, Den Haag
Lettertypen: Adobe Garamond en Frutiger
Foto's gescand met Diamond Screening
Papier omslag: Countryside 250 g/m²
Papier binnenwerk: Biotop 120 g/m²
Papier fotopagina's: Mega, silk 135 g/m²
Afwerking: Binderij Bosboom bv, Den Haag

De oudste rijksmusea zijn ontstaan bij de oprichting van de Staat der Nederlanden in 1815. Victor de Stuers heeft in 1875 de grondslag gelegd voor het bestuursstelsel dat de rijksmusea tot op heden regeert. In 1991 besloot Hedy d'Ancona als minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur tot een ingrijpende verandering in dit bestuursstelsel: de verzelfstandiging van de rijksmusea en van de ondersteunende museale diensten in de vorm van stichtingen.

Verszelfstandiging van de rijksmusea c.a. betekent niet de uitverkoop van nationaal cultuurbezit. De collecties zijn en blijven grotendeels rijkseigendom. Zij worden in beheer gegeven aan de museale stichtingen. Dat geldt ook voor de gebouwen die in huur worden gegeven. De circa 1500 medewerkers zullen hun ambtelijke status inruilen voor een meer op de museale taken toegesneden collectieve arbeidsovereenkomst (CAO).

De verzelfstandiging van de rijksmuseale diensten is een grote en complexe operatie die in 1988 is begonnen en naar verwachting in 1995 zal zijn beëindigd. De operatie is ingebed in de nieuwe opvattingen over openbaar bestuur die in het begin van de jaren negentig hun intrede hebben gedaan: scheiding van beleid en uitvoering, totstandkoming van kerndepartementen. Dit boekje geeft inzicht in de manier waarop in een sector van het overheidsbeleid aan deze nieuwe opvattingen vorm en inhoud is gegeven.

W
E
L
Z
I
J
N
V
O
L
K
S
G
E
Z
O
N
D
H
E
I
D
E
N
C
U
L
T
U
R